

AKADEMI FÖR
LEDARSKAP
OCH TEOLOGI

Kyrkan, samhället och migrationsfrågorna

En teologisk analys av hur kyrkan kan förhålla sig till
migrationsfrågorna i samhället

Kandidatuppsats i systematisk teologi. 15 hp.
Mattias Larsson

Examinator: Fredrik Wenell
Handledare: Roland Spjuth
Inlämningsdatum: 2018-08-28

Abstract

The aim of this essay is to examine how a theological reflection and praxis according to migrants and migration can be made for the church. My approach is an analyse of how three Christian theologians describe the challenges in the society according to migrants and migration and how they suppose that the church should act according to the questions. The analysis focuses on a book by the British theologian professor Susanna Snyder: *Asylum-seeking, migration and church* and a book from the Swedish theologians Stefan Swärd and Micael Grenholm: *Jesus var också flykting*. Theological questions about how the authors positions in the questions relate to Jesus in the bible, how relevant they are today and how much they are ethical responsible will form the discussion of this essay.

Keywords: Migrant, Established People, Fear, Faith, Church, the Bible.

Innehåll

Kapitel 1: Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Syfte och Frågeställningar.....	1
1.3 Material	2
1.3.1 Definition av begreppet migrant.....	3
1.4 Teori och metod	4
1.5 Forskningsöversikt	5
1.5.1 Litteratur från Sverige	6
1.5.2 Internationell litteratur.....	7
1.6 Disposition	9
Kapitel 2: Susanna Snyder	10
2.1 Snyders metod.....	10
2.2 Fruktsans ekologi.....	11
2.2.1 Rädslan för migranten	11
2.3 Trons ekologi	14
2.3.1 Mötet mellan människor.....	14
2.4 Fruktsans- och trons ekologi i Bibeln	17
2.4.1 Fruktsans ekologi i Esra- och Nehemja bok	17
2.4.2 Trons ekologi i Ruts bok respektive Markusevangeliet	19
2.5 Sammanfattning av Snyders analys.....	21
Kapitel 3: Stefan Swärd och Micael Grenholm	22
3.1 Swärds och Grenholms metod.....	22
3.2 Sverigedemokraternas uppfattning om nationell identitet.....	23
3.2.1 Idén om ett etniskt homogent samhälle	23
3.3 Sverigedemokraternas respektive författarnas bibelbruk	25
3.4 Kyrkans förhållande till migrationsfrågorna	28
3.4.1 Kyrkans uppgift att gå emot seglivade myter.....	28
3.5 Sammanfattning av Swärds och Grenholms analys	30
Kapitel 4: Diskussion och slutsatser	31
4.1 Författarnas ståndpunkter i relation till Migliores frågeställningar	31
4.1.1 Kyrkans tro och praxis i förhållande till Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln.....	31
4.1.2 Kyrkans tro och praxis i förhållande till nutidens sammanhang	33
4.1.3 En etisk och ansvarsfull tro och praxis för kyrkan	36
4.2 Slutsats	37
4.3 Förslag på fortsatt forskning	39
Källförteckning	40
Tryckta källor	40
Internet	40

Kapitel 1: Inledning

1.1 Bakgrund

Många samhällen är idag präglade av migration. Det märks i Sverige såväl som i många andra länder. En konsekvens av det är att det väcks känslor och reaktioner hos människor i relation till de förändringar som uppstår. En del blir rädda på grund av förändringarna, medan andra förhåller sig mer positivt till dem.

I Sverige får det socialkonservativa och nationalistiska partiet *Sverigedemokraterna* allt fler röster. I Storbritannien har det motsvarande partiet *Brittiska nationalpartiet* gjort en liknande resa i politiken. Människors känslor av att inte ha kontroll över de förändringar som sker i samhället i förhållande till det ökade antalet nyanlända, kan mycket väl vara bidragande orsaker till utvecklingen inom politiken. Samtidigt finns det många andra röster i samhället som försöker motarbeta Sverigedemokraternas inflytande i politik och samhälle. Förutom de partier som sitter i riksdagen väcker exempelvis representanter från olika kyrkor opposition mot den politiska agendan Sverigedemokraterna för.

Mitt eget intresse av fördjupning inom kyrkans förhållande till migrationsfrågorna, kommer av de spänningar jag själv upplevt finns kring debatten om migration. Min egen erfarenhet av att möta migranter bidrar också till mitt val av ämne. Eftersom den kristna kyrkan ser alla folk som lika värdefulla, behöver den ha en genomtänkt och stabil grund att stå på när det gäller förhållandet till migranter och migration. Ett sätt att nå det målet är att medverka till att teologin om migration blir tydligare utformad och mer spridd i den kristna kyrkan. Länges har det inte skrivits särskilt mycket om migrationsfrågorna i den systematiska teologin, men under de senaste 20 åren har det publicerats mer material om frågorna. Kyrkan bör ta frågorna om migration på allvar, inte minst för att migrationen i samhället med största sannolikhet är något samtliga människor även kommer möta i framtiden.

1.2 Syfte och Frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att redogöra för en möjlig teologi och praxis som kyrkan kan utgå från när den möter de frågor i samhället som rör migration och migranter. För att uppnå syftet ställer jag mig följande frågeställningar:

a) Hur analyserar teologerna Susanna Snyder respektive Stefan Swärd och Micael Grenholm samhällets utmaningar i förhållande till migration och migranter?

b) Hur anser Susanna Snyder respektive Stefan Swärd och Micael Grenholm att kyrkan ska förhålla sig till migration och migranter?

c) Hur kan min analys av Snyders respektive Swärds och Grenholms beskrivning leda till ett förhållningsätt som förespråkar en befriande teologi och praxis för kyrkan i förhållande till migration och migranter?

1.3 Material

Eftersom flyktingfrågan är aktuell i många delar av världen, har jag ansett det givande att lyfta fram material av författare från olika länder. Jag har dock valt att avgränsa mig till material av författare från den del av världen som kan kallas för *väst*¹. Jag använder mig av definitionen *väst* därför att migrationssituationen och frågorna som följer därav, liknar varandra i de länderna som termen kännetecknar. Det är också främst från de länderna författare som bearbetat frågorna om migration och teologi kommer. Författarna jag använder i uppsatsen kommer närmare bestämt från USA, England och Sverige, varav de två böcker jag huvudsakligen analyserar är skrivna av författare från England respektive Sverige.

Susanna Snyder är från Storbritannien och är professor i praktisk, empirisk och kontextuell etik, i nuläget är hon *Tutor in Theology* vid Roehamptons universitet i England.² Hennes bok *Asylum-Seeking, Migration and Church* är en av de två böcker jag kommer utgå ifrån i uppsatsens analys. I boken skriver Snyder om migrationsfrågorna i Storbritannien, utifrån migranternas respektive etablerade folkgruppers perspektiv. Hon utgår från två tankesätt i sin beskrivning, det ena kallar hon för *fruktans ekologi*³ och det andra för *trons ekologi*⁴. Med utgångspunkt från de tankesätten, den erfarenhet och kunskap hon har inom ämnet utvecklar hon argument om vad orsakerna respektive vägarna från och till tankesätten är.

Den andra boken jag kommer utgå från i analysen är *Jesus var också flykting*, skriven av de två svenska författarna Stefan Swärd och Micael Grenholm. Stefan Swärd är filosofie doktor i statsvetenskap och har skrivit böcker i ett antal olika ämnen. Han är även pastor i församlingsnätverket Elimkyrkan, bloggare, ordförande vid Claphaminstitutet samt styrelseledamot i Svenska Evangeliska Alliansen.⁵ Micael Grenholm är teolog, bloggare,

¹ Väst är en kulturgeografisk term som kännetecknar de europeiska länderna, länderna i Nordamerika samt en del andra länder som har en demokratisk marknadsekonomi. För mer info se: Västvärlden, 2018, online: <https://sv.wikipedia.org/wiki/V%C3%A4stvärlden>.

²Roehampton university, 2018, online: <http://roehampton.academia.edu/SusannaSnyder>.

³ Snyder 2012, 119 (se modell).

⁴ Snyder 2012, 163 (se beskrivning).

⁵ Biografi, 2018, online: <http://www.stefansward.se/biografi/>.

grundare för organisationen Stefanushjälpen och har genom exempelvis politisk aktivism engagerat sig i flykting-, miljö- och församlingsfrågor i Sverige.⁶ I *Jesus var också flykting* bidrar Swärd och Grenholm genom sina olika erfarenheter och kompetenser till teologiskt och statsvetenskapligt analysmaterial om migrationsfrågorna i Sverige. På svenska saknas till stor del sådant teologiskt material, trots att migrationsfrågorna varit särskilt aktuella under de två senaste decennierna och därför tillför materialet Swärd och Grenholm skriver något som fattas. I boken riktar Swärd sig särskilt in på frågor som rör Sverigedemokraternas bakgrund och ideologi, medan Grenholm vid sidan av det intresset även riktar in sig på den rådande flyktingsituationen i Sverige samt hur en kristen person kan och bör handla i förhållande till migrationsfrågorna.

Jag använder mig av dessa böcker, trots att de är skrivna som teologisk facklitteratur respektive debattbok, eftersom båda är viktiga bidrag till hur kyrkan kan tänka i förhållande till migrationsfrågorna. Båda böckerna ger pragmatiska råd om hur kyrkan ska forma sin praxis och bruka Bibeln i förhållande till frågorna.

1.3.1 Definition av begreppet migrant

Susanna Snyder använder frekvent begreppet *migrant* för att beskriva en person som flyttat från ett ställe till ett annat. Oftast använder hon ordet när det gäller en person som flyttat från ett land till ett annat land, men ordet kan även avse personer som flyttat inom ett land. Begreppet avser exempelvis flykting, asyl-sökande, immigrant, emigrant och eu-migrant. Jag anser att begreppet är det bästa att använda i uppsatsen, även om det är ett engelskt ord som inte finns med i Svenska akademins ordlista. De svenska begrepp som finns för att beskriva en migrant avser oftast en snävare bestämd folkgrupp och dessutom är de laddade med starkare fördomar än vad begreppet *migrant* är.⁷

Den breda definitionen av begreppet migrant är kort och gott "*anyone who is "on the move"*"⁸. På grund av att definitionen är bred inrymmer den människor med många olika bakgrunder och livsförhållanden. Grupper som dock brukar uteslutas från termen är turister eller tillfälliga besökare till ett land.

En typ av migrant är de som ofrivilligt behövt fly från sitt land, där *flyktingar* som flytt från krigssituationer eller dödshot utgör en stor del. Internationella flyktingar är enligt *UNHCR*⁹

⁶ Grenholm 2017, n.p. Online: <http://www.dagen.se/livsstil/micael-grenholm-ger-eu-migranter-framtidshopp-1.1058884>.

⁷ Snyder 2011, 9–11.

⁸ Snyder 2012, 9.

⁹ UNHCR är Förenta Nationernas Flyktingkommissariat.

personer som tvingats fly och av olika anledningar inte kan återvända till sitt hemland, på grund av säkerhetsskäl. En annan term som innefattar en del migranter är *asyl-sökande*, vilket är alla som anlant till en annan landsgräns och söker asyl¹⁰. Så länge de inte fått sin asylansökan beviljad av staten är de asyl-sökande. I de fall en asylsökande får sin ansökan avslagen väljer många att ändå försöka leva kvar i landet och i de fall de blir hotade om tvångsförflyttning gömmer sig många och lever kvar illegalt. Tekniskt sett är de då illegala migranter och saknar de medborgerliga rättigheterna en etablerad medborgare har. Snyder problematiserar användandet av termen *illegal* och föreslår istället termen *irregular*, för att motverka de kriminella associationer som finns till begreppet *illegal* och som spär på fördomen om att migranter skulle vara kriminella. Att få statligt erkännande om *flyktingstatus* legitimerar en människa att få sin asylansökan beviljad och är därmed målet för en asylsökande.¹¹

I uppsatsen används främst begreppet *migrant*, men en del gånger refererar jag även till begreppen *flykting* och *asyl-sökande* när de är de specifika målgrupperna jag syftar på.

1.4 Teori och metod

Inom samhälls- och beteendevetenskap utgår forskningen ofta från hermeneutisk vetenskapsteori, vars uppgift är att undersöka vad en människa har för föreställningar om verkligheten och vad dessa bygger på. Inom den hermeneutiska vetenskapsteorin intresserar sig forskaren för hur en människa tolkar verkligheten, istället för att göra anspråk på att beskriva hur verkligheten är i objektiv mening.¹²

Uppsatsen är skriven inom hermeneutisk vetenskapsteori eftersom mitt intresse ligger i hur författarna tolkar sin egen och den kristna kyrkans tro i förhållande till migrationsfrågorna. Enligt den hermeneutiska cirkeln är den tolkade kunskapen alltid öppen för förändring, om det på ett tydligt sätt visar sig att någon aspekt i de tolkade resultaten förhåller sig annorlunda. Författarnas analys görs genom ett hermeneutiskt tillvägagångssätt och i sin tur görs även min analys av deras texter enligt samma metod. Resultaten jag redogör för i mina slutsatser är med andra ord mina tolkade resultat av författarnas tolkade analys.

Eftersom den här uppsatsen är skriven inom systematisk teologi kommer jag framförallt beskriva och diskutera författarnas teologiska argument. Jag kommer diskutera de teologiska

¹⁰ Asyl är den hjälp en stat kan ge till en människa som flytt från ett land och söker tillstånd om medborgarskap i landet staten tillhör.

¹¹ Snyder 2011, 58–61.

¹² Hartman 2004, 105–107.

argumenten utifrån frågeställningar som är hämtade från teologen Daniel L. Migliore. Han anser att följande frågor behöver ställas när systematisk teologi ska bedrivas:

- Är kyrkans tro och praxis trogen Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln?
- Är kyrkans vittnesbörd om Jesus heltäckande gentemot alla delar i tron?
- Är vittnesbördet tolkat så att det är relevant idag?
- Leder vittnesbördet till en ansvarsfull och etisk praktik?¹³

Detta betyder enligt Migliore att systematisk teologi alltid måste pröva kyrkans tro och liv i ljuset av den bibliska uppenbarelsen, men också utifrån den samtida kontexten och utifrån vilka konsekvenser tron får för kyrkans praxis. I den här uppsatsens diskussion bearbetar jag analysmaterialet utifrån den första, den tredje och den fjärde frågeställningen var för sig.

Författarna till båda böckerna jag analyserar i uppsatsen betonar *praxis* före teologiskt formulering. Teologen Gustavo Guitérrez skriver att kyrkan många gånger bara riktat sig till de rika och välmående i samhället. En orsak till det är enligt honom att kyrkans teologi och praxis inte relaterat till de behov som finns i samhället, utan endast till de behov en mycket snävt begränsad grupp välställda människor har. Kyrkan har då en tendens av att gå hand i hand med förtryckare, då historien visar att personer som förtryckt de svaga i samhället ofta haft stort inflytande över kyrkans teologi och praxis. För att motverka detta skeende, behöver de teologiska reflektionerna växa fram ur erfarenheter med de nödställda i samhället. Inte minst bör teologin *utformas* av de marginaliserade och nödställda människorna själva.

Teologin som utgår från det här perspektivet kallas för *befrielse-teologi*, eftersom teologins uppgift primärt ses vara att leda till befrielse och upprättelse för dem som är betryckta i samhället.¹⁴ Uppsatsens syfte, som är att redogöra för en möjlig teologi och praxis för kyrkan i förhållande till migrationsfrågorna, stämmer bra överens med målen befrielse-teologin har. Hur väl teologin författarna argumenterar för leder till den här typen av befrielse, tas med i uppsatsens diskussion vilket hör samman med uppsatsens tredje frågeställning, hur Snyders respektive Swärds och Grenholms beskrivning kan leda till ett förhållningsätt som förespråkar en befriande teologi och praxis för kyrkan i förhållande till migration och migranter?¹⁵

1.5 Forskningsöversikt

Inom den teologiska bearbetningen av migrationsfrågorna har det under de senaste två decennierna skrivits en del material, framförallt från England och USA. Eftersom uppsatsens

¹³ Migliore 2004, 11–15.

¹⁴ Migliore 2004, 17–19.

¹⁵ Rubrik 1.2.

analys bearbetar materialet av författare från England respektive Sverige, ska jag förutom att presentera material från England och USA även presentera material från Sverige. Jag redogör för vad som är skrivet i USA eftersom materialet som presenteras är tänkt att vara förslag till fortsatt läsning inom området. De flesta verk jag presenterar nämns inte i uppsatsens analys eller diskussion, men översikten av vad som finns skrivet inom området inger även en större förståelse för det författarna skriver om.

1.5.1 Litteratur från Sverige

År 1989 gav Svenska kyrkan och Sveriges frikyrkoråd ut skriften *Handbok i flyktingmottagande*.¹⁶ Där beskriver de den dåvarande situationen för flyktingar och migranter i världen. Boken skildrar olika situationer för flyktingar som kommit till Sverige. Det handlar exempelvis om hur staten har hanterat asylansökningar och hur kyrkan ska förhålla sig till de orättvisor som förekommit i dessa skeenden. Boken visar på att flyktingfrågan var en aktuell fråga i Sverige redan under senare delen av 80-talet.

Theódoros Demetriádes skrev ett häfte 2001, som fick titeln *medvandraren*.¹⁷ Demetriádes var ansvarig för invandrar- och flyktingarbetet inom Nybygget-kristen samverkan, som senare blev samfundet EFK. Budskapet han ger är uppmaningar till kyrkan om att ta emot flyktingar och invandrare som en del av Kristi kropp. Han lyfter fram exempel från Bibeln och argumenterar utifrån dessa att invandraren bör välkomnas och ges samma rättigheter som andra etablerade folk har, inte minst för att Guds folk själva många gånger varit invandrare. För att uppnå målet krävs det enligt Demetriádes en vilja från etablerade folk och från invandrare att ta kontakt med varandra, kunskap om invandrarens situation, klara mål och en bibeltrogen människosyn. Det är intressant att se hur han redan 2001 förutspår att migrationen kommer öka i framtiden och att kyrkan behöver förbereda sig på det.

En bok av Tord Nordblom och Evin Demir från 2001: *Andrum i Ucklum*, beskriver hur en församling i Ucklum lät ett antal barn som flytt till Sverige bo i deras kyrka under sju månader.¹⁸ Boken är kritisk till många av de myndighetsbeslut som tas inom flyktingfrågor, även om den skildrar en berättelse med ett lyckligt slut. På grund av att boken skapar mer förståelse för flyktingars situation, är den viktig för debatten om migrationsmottagande.

Sveriges Kristna Råd (SKR) skriver i sin publicering *Detta vill vi* från 2007, sex punkter som ska beskriva deras förhållningssätt till migrantfrågorna.¹⁹ Utifrån bibelstöd och utdrag ur

¹⁶ Pederby (red) 1989.

¹⁷ Demetriádes 2001.

¹⁸ Nordblom och Demir 2001.

¹⁹ SKR 2007.

FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna visar de på att kyrkan ska välkomna främlingen som en del av gemenskapen i samhället. De skriver att skillnader mellan nationalitet, kön eller ålder inte ska värdesättas olika i den kristna gemenskapen och att alla medborgare i samhället bär på ansvaret att välkomna den nyanlända människan.

År 2009 gav SKR ut skriften *Skilda världar*, skriven av Agneta Gustavsson.²⁰ *Skilda världar* beskriver genom sex punkter vad som brister i det svenska asylsystemet samt hur bristerna kan och bör förbättras. Verklighetsuppfattningen bakom punkterna baseras bland annat på inskickade vittnesbörd av migranter från olika delar av landet.

1.5.2 Internationell litteratur

World Council of Churches (WCC) gav år 2013 ut boken *the other is my neighbour*.²¹ De vill genom boken värna om ett ekumeniskt ställningstagande angående synen på migranter. Boken ger vägledning i teologiska och bibliska insikter genom exempel från Gamla- och Nya Testamentet. De texterna beskriver att Guds folk – Israel såväl som Jesus – ofta beskrivs som migranter och- eller flyktingar. Boken innehåller vittnesbörd av folk som migrerat från olika delar av världen och på så sätt blir situationen bland världens migranter mer konkret.

Enligt den katolske teologen Giocchino Campese har de teologiska reflektionerna om migration länge varit ignorerade inom den systematiska teologin. Han skriver om det i en artikel publicerad i *Theological studies*. I samma artikel skriver han att det var på 1960-talet som systematisk-teologiska reflektioner om migrationsfrågorna började formuleras. I början av 2000-talet hölls den första internationella konferensen inom detta ämne. Mer utförliga och heltäckande reflektioner började också vid denna tid ta form.²² Anledningen till att de teologiska reflektionerna om migration började skrivas på 1960-talet ska ha berott på att pionjärerna inom befrielsesteologin även började fokusera på migrationsfrågorna. Gustavo Guitérrez var en dem som bidrog till detta, då han skrev sin teologi utifrån de betrycktas situation i Sydamerika. Eftersom många migranter utgör en del av de betryckta och marginaliserade i samhället, blev en naturlig följd att befrielsesteologin också inneslöt migranter i sin teologi.²³

Daniel G. Groody är en amerikansk katolsk befrielsesteolog som formulerat begreppet *migrationsteologi*.²⁴ Migrationsteologin är del av befrielsesteologin och riktar in sig på migrantens situation och vad andra kan lära sig av den. Groody har publicerat många texter om

²⁰ Gustavsson 2009.

²¹ WCC 2013.

²² Campese 2012, 3–4

²³ Campese 2012, 3.

²⁴För citat, se: Signums artikelarkiv, 2015, online: <http://signum.se/ur-signums-artikelarkiv-migrationsteologi/>.

migrationsteologi och tillsammans med Gioacchino Campese redigerat samlingsverket: *A promised Land, A perilous journey*, som gavs ut 2008.²⁵ Boken består av 17 kapitel skrivna av olika författare, som tar upp ämnen inom migrationsteologi. Specifikt berörs problematiken med USA:s hantering av flyktingar, som velat komma in i landet via Mexikogränsen. Groody har också skrivit en artikel som Signum publicerade år 2011, översatt på svenska, där han sammanställer viktiga utgångspunkter för sin migrationsteologi.²⁶

2012 publicerades den amerikanske teologen och politiske aktivisten Ched Myers bok, *Gud är papperslös; Biblisk tro och rättvisa för invandrare*. 2016 gavs boken ut på svenska och Myers skriver i förordet till denna utgåva hur han upplevt den demografiska förändringen i Skandinavien. På 1970-talet upplevde han Skandinavien som demografiskt homogent, medan den demografiskt mångkulturella förändringen, som då pågick i övriga Europa och USA, numera även nått Skandinavien. Detta ger enligt Myers kyrkan i Skandinavien utmaningar, att med utgångspunkt från Bibeln ta emot invandraren och ge denne rättvisa.²⁷ Förutom skildringen i förordet riktar Myers sig till sitt amerikanska sammanhang.

Den brittiske teologen Thorsten Prill har skrivit en avhandling som berör migrationsfrågorna utifrån kyrkans perspektiv. I *Global Mission on our Doorstep* från 2008, redogör han utförligt för hur globaliseringen påverkar flyktingströmningarna samt hur situationen i Storbritannien ser ut. Han ger också tips på strategier kyrkan kan använda sig av i förhållande till migrationssituationen. Prill skriver att Bibeln är tydlig i att kristna ska välkomna invandraren i samhället och därmed även i kyrkan. Genom undersökningar av hur kyrkor i Storbritannien arbetar med integration, visar han på positiva och negativa metoder kyrkor använt sig av när de engagerat sig i frågorna.²⁸

Sammanfattningsvis har mer utarbetade teologiska reflektioner om migration börjat publiceras först från 2000-talets början. En anledning till att det är relativt lite material skrivet från Sverige, kan vara att teologin om migration som nämnt är framsprungen ur befrielsesteologin, vilken mestadels varit och är en rörelse inom den romersk-katolska kyrkan. Då katolska kyrkan inte är särskilt utbredd i Sverige, blir en naturlig konsekvens i detta avseende att mindre material är publicerat inom området.

²⁵ Groody och Campese 2008.

²⁶ Groody, 2011, n.p. Online: <http://www.signum.se/archive/read.php?id=4181>.

²⁷ Myers 2016, 7.

²⁸ Prill 2008, 160.

1.6 Disposition

Kapitel 2 presenterar analysen av Susanna Snyders ståndpunkter i förhållande till uppsatsens två första frågeställningar och kapitel 3 redogör för analysen av Stefan Swärd och Micael Grenholms ståndpunkter i förhållande till frågorna. Kapitel 4 består av en diskussion om författarnas ståndpunkter i förhållande till Migliores frågeställningar, som efterträds av mina slutsatser om hur väl uppsatsens syfte och frågeställningar uppnåtts. Avslutningsvis ger jag förslag på vidare forskning inom området.

Kapitel 2: Susanna Snyder

Det här kapitlet behandlar uppsatsens frågeställningar utifrån Snyders perspektiv. Jag presenterar först hennes metod och därefter hur hon analyserar *fruktans-* respektive *trons ekologi* i förhållande till migrationsfrågorna i samhället. Beskrivningen av *fruktans ekologi* besvarar den första frågeställningen om hur författarna analyserar samhällets utmaningar i förhållande till migration och migranter. Den andra frågeställningen om hur författarna anser att kyrkan ska förhålla sig till migration och migranter besvaras i det här kapitlet genom författarens beskrivning av *trons ekologi*. Efter de här avsnitten beskriver jag hur Snyder analyserar fruktans- respektive trons ekologi i förhållande till Bibelns texter.

2.1 Snyders metod

Metoden Snyder använder sig av i sin bok hänvisar hon till modellen *action-reflection cycle*²⁹. Det är en modell som på olika sätt tillämpas inom praktisk teologi. Tillvägagångssättet går för Snyder ut på att erfarenheten av olika möten med migranter, organisationer som jobbar med migrationsfrågorna och med folk i allmänhet formar hennes förståelse. En person med en viss förförståelse utforskar alltså en viss kontext, exempelvis genom att sätta sig in i hur flyktingsituationen i samhället ser ut. Det sker både genom att läsa sig till fakta och genom personliga möten med migranter. Efter utforskningen reflekterar personen teologiskt över det som skett och reflektionen ska sedan leda till en ny förståelse och ett nytt handlande. Genom den här processen får personen en ny erfarenhet och är tillbaka på steg ett i modellen. Processen är i sin tur tänkt att fortsätta, så att en uppdaterad teologiskt grundad praktik ständigt formas. Snyder förklarar det så här: "*Authentic theology is developed in and through everyday faithful "performances" which are also termed "bodily praxis" or "pastoral practices"*"³⁰.

Snyder håller med Gustavo Guteréz om att teologin ska utgå från *God walk* istället för *God talk* och genom det leda till befrielse för människor. Tanken att det kristna budskapet ska leda till befrielse för människor, visar sig också i att hon prioriterar bibeltexter som har ett inkluderande och befriande budskap för människor framför de texter som har ett restriktivt och fientligt budskap gentemot andra folk. Hon poängterar dock att det också finns bibeltexter med

²⁹ *Action-reflection cykle* eller den *praxis-teologiska spiralen* är ett generellt tillvägagångssätt inom praktisk teologi. Metoden kan bestå av 4–5 steg och handlar i dess olika former om att teologens förförståelse bearbetas och omvandlas utefter den erfarenhet teologen får genom det praktiska utförandet i frågorna. För mer information om modellen, se Snyder 2012, 18.

³⁰ Snyder 2012, 17.

restriktivt budskap gentemot andra folk och att kyrkan även behöver lyfta in dem i det teologiska samtalet.³¹

2.2 Fruktans ekologi

Snyder har genom egen erfarenhet och teologiskt reflekterande upplevt att det finns många brister i samhället när det gäller förhållandet till migration och migranter. Inte minst gäller det *etablerade medborgares*³² åsikter i frågorna. Orsakerna till samhällets brister beskrivs exempelvis vara icke fungerande samhällssystem, etablerade medborgares oförståelse för migranternas situation, migranternas oförståelse för den nya kulturen och språkliga begrepp om migranter som är laddade med fördomar. De här aspekterna kan beskrivas som olika orsakssamband och Snyder sammanfattar dem i modellen hon kallar för *fruktans ekologi*.

För att kyrkans vittnesbörd ska vara relevant idag och leda till en ansvarsfull och etisk praktik³³, behöver den enligt Snyder först och främst bli medveten om de här strukturella orsakssambanden som är bristfälliga i samhället. Den behöver även vara medveten om och bearbeta de bibeltexter som kan användas i förespråkandet av en främlingsfientlig bibelteologi.

2.2.1 Rädslan för migranten

Det som bildar fruktans ekologi är de aspekter som tillsammans formar samhällets rädslor kopplade till migrationsfrågorna. Ett exempel på hur kretsloppet kan utveckla sig är att en grupp etablerade medborgare är rädda för en folkgrupp som för dem tycks främmande. Den nya folkgruppen känner sig i sin tur otrygg i situationen de befinner sig i, då både kulturen och de sociala koderna för dem är främmande. En tredje aspekt som påverkas av kretsloppet är statens bedömningar av vem som ska få asyl eller inte. Då många asyl-sökande migranter utvisas till länder där de får utstå tortyr och död, stämmer inte heller statens bedömningar inte överens med FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.³⁴

Snyder skriver att etablerade medborgares tolkningsvärld påverkas av den grundläggande rädslan de har inför det som upplevs främmande. Rädslan inför det främmande påverkar lätt deras förhållande till migranter, på så sätt att migranten ses som något främmande och hotfullt. Massmediers framställning av migranter och de politiska beslut som fattas inom migrationsfrågorna påverkas också av dessa allmänt utbredda rädslor. Ytterligare följer är att

³¹ Snyder 2012, 164.

³² Med begreppet *etablerade medborgare* avser författaren de människor som är och har varit medborgare i ett land under en längre tid.

³³ Se Migliores metodiska fråga 3 och 4 under rubriken 1.4.

³⁴ Se även SKR *Detta vill vi!* 2007, 3.

nationalistiska partier med negativ syn på mottagandet av migranter bildas och att folks oro över migrationen bidrar till att dessa partier vinner röster. Oron över migrationen tenderar även leda till ett växande hat gentemot migranter.³⁵

Problematiken ligger dock inte bara i etablerade medborgares orealistiska rädslor, utan även i faktiska missförhållanden en del etablerade medborgare har. Migranter placeras ofta i områden där människor som redan har det tufft bor. Känslan av att invandrare tar alla jobb och att samhället inte klarar av att ta emot fler invandrare, kommer ofta från de människor som redan har det svårt ekonomiskt. Det är också dessa människor som i vardagen mest påtagligt behöver samspela med migranter och möta de kulturella skillnader som kan uppstå i situationer i vardagen. Med utgångspunkt från det perspektivet, kan det vara mer förståeligt att de här människorna intar en mer restriktiv hållning gentemot migration än vad mer välställda människor gör.³⁶

Undersökningar har visat att när folket i ett land generellt har det bättre ekonomiskt, är det vanligare att de intar en vänlig inställning gentemot migranter och migration. I de fall folket har det tuffare ställt, intar de generellt en mer restriktiv hållning. Förståelse för etablerade folkgruppers restriktiva åsikter gentemot mottagandet av migranter, är därför viktigt att ha med sig när en reflekterar över migrationsfrågorna. Etablerade medborgares känslor av otrygghet i möten med migranter behöver vädras i en offentlig dialog för att förändring ska kunna ske.

Förutom bristen av förståelse för de demografiska skillnaderna inom ett land är bristen på förståelse för migrantens bakgrund något som är märkbart i samhället. Inom *studier av påtvingad migration*³⁷ används definitionen *nexus of migration* för ska beskriva de olika händelseförlopp som bidragit till att en människa migrerar. Snyder anser att kopplingen till det här studiet är viktig, eftersom förståelsen för de olika orsakssamband som gör att en människa migrerar kan hjälpa etablerade medborgare att få en mer rättvis inställning gentemot migranter och migration. Orsakerna till att en människa valt eller tvingats till att migrera kan se ut på följande sätt.

Till att börja med kan orsakerna vara ekonomiska eller politiska. De som har det bättre ställt ekonomiskt har bättre förutsättningar att flytta från sitt land i tid och de har också större valmöjlighet att antingen stanna kvar i landet eller söka medborgarskap i ett annat land. Andra människor som har det sämre ställt ekonomiskt har inte samma alternativ att välja på, de har

³⁵ Snyder 2012, 120–121.

³⁶ Snyder 2012, 99–100.

³⁷ *Studier av påtvingad migration* är studiet av de orsakssamband som gör att en människa tvingas migrera från en hemort till en annan, antingen i samma land eller i ett annat land. Studiet riktar även in sig på hur människan upplever relationen till sin hemort respektive den nya orten.

ofta inte samma möjligheter att planera sin framtid. När ett krig eller andra oroligheter drabbar ett land tvingas även de med sämre ekonomiska resurser att fly, dock har de flesta av dem endast möjlighet att fly inom det egna landet. Migranter som anländer till Europa är ofta de människor som har bättre ekonomiska förhållanden. De kan även välja att migrera till ett land av orsaker som arbete eller för att de vill flytta ihop med någon de ingått äktenskap med. På grund av de olika förhållanden en migrant kan ha, blir det missvisande att tala om migrantens situation, då migranter snarare är bestående av människor med en bred variation av olika socio-ekonomiska förhållanden.³⁸

En vanlig missvisande fördom gentemot migrationen är att migranter tvingas migrera eftersom ett land inte kan få sitt samhälle att fungera. I själva verket beror den bristfälliga strukturen i ett land även på att andra länder är inblandade och delaktiga till den rådande situationen i landet. Snyder lyfter fram kalla kriget som exempel. Även om det inte var något aktivt krig under kalla krigets period låg konflikter och pyrde under ytan. Dessa underliggande konflikter kan ses som orsak till att ett antal krig uppstod efter kalla krigets slut.

Hon visar också på att kolonialmakterna i väst bär ett stort ansvar för många av de postkoloniala ländernas konflikter. När kolonialmakterna hastigt avlägsnade sitt styre över många länder under 1950 – 70-talet, var läget i de länderna ofta inte särskilt stabilt och korrumpade maktinnehavare kunde lätt få inflytande i samhällena och ta makten. De forna kolonialmakterna utövar även idag inflytande över de rådande konflikterna. Många av de ekonomiska konflikterna i tredje världens länder, beror på företag i väst som vill ha tillgång till de naturliga resurserna som finns i andra länder. Folk ställs mot folk och pengarna som utvinns från industrier är orsaker till många inbördeskrig.³⁹

Samtidigt som de här faktorerna är viktiga att ta hänsyn till, ger de inte hela bilden för varför en människa migrerar till ett visst land. Det finns även mellanliggande orsaker, som att människor har kontakter i ett specifikt land. Fler av samma folkgrupp kan redan bo i ett land och informera om att förhållandena är tillräckligt bra för att flytta dit. I andra fall kan inte migranten påverka vilket land den hamnar i. När flyktingar smugglas över till länder av illegala smugglare, får de som överlever resan komma dit som smugglarna väljer att ta dem. Bland dessa ingår även de som blir kidnappade till andra länder via trafficking.

Det här är några av de aspekter som studier av påtvingad migration kan hjälpa till att förklara, när det gäller orsakerna till att en människa väljer att migrera till en ny ort. Sedan får en enligt författaren aldrig reducera en människa till en mekanisk aktör, som alltid följer en

³⁸ Snyder 2012, se modell på sida 60.

³⁹ Snyder 2012, 55–56.

modell baserad på orsakssamband. Människor är unika individer och väljer alltid att påtvingat eller frivilligt migrera av såväl personliga inre omständigheter, som av yttre omständigheter. Förståelse för komplexiteten kan dock bidra till att etablerade medborgare får en förståelse för att personer som migrerat också är människor i den meningen som de själva är människor.

Kyrkan behöver enligt Snyder koppla kunskaper inom studier av påtvingad migration till teologin kyrkan bär på och låta de två källorna forma ett samtida bibeltroget förhållningssätt, som även leder till en etisk praktik.⁴⁰ Den här praktiken menar hon ska levas ut i enlighet med den ekologi hon kallar för *trons ekologi*.

2.3 Trons ekologi

Även om *fruktans ekologi* inte beskrivs positivt av Snyder, inger hon förståelse för människor med främlingsfientliga åsikter. Hon gör det genom att beskriva olika socio-ekonomiska förhållanden och bakomliggande orsaker till de problem som finns i samhället. Hennes mål är inte enbart att kritisera främlingsfientliga människor, utan snarare att erbjuda ett teologiskt grundat alternativ till de brister hon upplever finns i samhället. Enligt hennes kyrkosyn är kyrkans uppgift att stötta och hjälpa utsatta människor. Eftersom migranter ofta tillhör de utsatta i samhället, är det relevant att räkna in dem i målgruppen utsatta människor. Slutsatsen av de resonemangen blir att kyrkans uppgift bland annat är att finnas till för migranter i samhället.

Snyder förespråkar att kyrkan ska leva enligt en alternativ modell till *fruktans ekologi*, som hon kallar för *trons ekologi*. Modellen innehåller aspekter som både handlar om hur kyrkan ska förstå förhållandet mellan migranter och etablerad befolkning samt hur kyrkan utifrån sin tro ska bemöta migranter. Hon grundar sina tankar i erfarenheter hon själv upplevt såväl som i teologiska studier och studier av påtvingad migration. Jag ska i det följande stycket beskriva vad hon anser *trons ekologi* kännetecknar samt hur hon menar att kyrkan ska kunna leva enligt den modellen.

2.3.1 Mötet mellan människor

Om samhällets brister i förhållande till migrationsfrågorna ska kunna förbättras, bör alltså kritiken enligt Snyder både riktas till migranternas orättvisa förhållanden såväl som till etablerade låginkomsttagares orättvisa förhållanden. Genom förståelse för båda samhällsgruppernas situationer, är det lättare att förhålla sig rättvist gentemot dem båda och på så sätt nå fram till samtliga människor. Människors känslor påverkar ofta människors politiska

⁴⁰ Jämför likheter med den tredje och fjärde metodiska frågan Miglore ställer sig under rubriken 1.4.

inställning, därför är förståelse och bekräftelse av båda parter även viktigt för att inte den främlingsfientliga politikens inflytande ska fortsätta växa i samhället.

Ett exempel på hur en långsiktig förändring kan ske, ges i förhållande till gräsrotsrörelser⁴¹ arbete med migrationsfrågorna. Gräsrotsrörelser som jobbar med att hjälpa migranter på olika sätt, bör också rikta sig till de andra låginkomsttagarna som bor inom det område de är verksamma i. Många kyrkor består mestadels av människor med bra ekonomiska förhållanden. För företrädare inom dessa kyrkor är det därför viktigt att bära med sig perspektivet om att en etablerad låginkomsttagare inte lever med samma trygghet som de själva. När kyrkan ska förespråka en vänlig inställning gentemot mottagandet av migranter, behöver de utgå från detta perspektiv. För att citera Snyder: *It is all too easy for predominantly middle-class churches to call on society at large to embrace the stranger.*⁴²

Om kyrkan och gräsrotsrörelser riktar sig till både migranter och etablerade låginkomsttagare, skapas möjligheter för gemensamma kontaktytor där människor från båda grupper kan mötas och umgås i olika sammanhang. Sådana tillfällen mellan migranter och etablerade låginkomsttagare är en viktig förutsättning för att rädslor ska omformas till förståelse och sympatier. När människor umgås och gör saker tillsammans tvingas de ofta inse att den som tycks främmande inte är så annorlunda som de först trott.⁴³

En annan viktig fråga som Snyder lyfter fram är hur en lokal rörelse ska kunna påverka samhället i vidare utsträckning. För att det ska ske behöver en gräsrotsrörelse på lokal nivå samarbeta med olika offentliga sektorer. Kyrkor som har inflytande i samhället bär på ett ansvar gentemot samhället att förmedla en rättvis bild av migranter och vara positivt inställda till migration, samt påverka statsmakter genom dialog och engagemang. Om kyrkor, gräsrotsrörelser och enskilda kristna samarbetar med varandra och med politiska sektorer, kan tankarna och handlingarna som är i enlighet med *trons ekologi* få spridning på regional, nationell och till och med på internationell nivå.

Ett lovande exempel på sådant engagemang är enligt Snyder nätverket *Cities of Sanctuary*. Det är en rörelse som tillsammans med politiker vill skapa en trygg tillflyktsort för migranter. Ett antal städer i Storbritannien har engagerat sig i detta och försöker på olika sätt skapa gemensamma kontaktytor, där migranter och etablerade människor kan mötas i samtal, samverkan och utföra olika aktiviteter tillsammans. Målet är att samhället ska formas så att det

⁴¹ En gräsrotsrörelse är en ideell rörelse som består av en grupp människor inom ett lokalt område. Målet i en gräsrotsrörelse är att förändringar ska ske från lokal nivå och till regional, nationell och internationell nivå.

⁴² Snyder 2012, 201.

⁴³ Snyder 2012, 200.

blir en vänskaplig atmosfär mellan etablerade medborgare och migranter. Goda relationer är den huvudsakliga grunden för att *trons ekologi* ska få livskraft enligt Snyder.⁴⁴

I strävan mot *trons ekologi* har kyrkan ett stort ansvar, både genom sin teologi och praktik. Författaren poängterar att teologin allt för ofta är svårtillgänglig för allmänheten, de som kan ta del av den nedskrivna teologin är ofta en liten målgrupp akademiker. En skriven teologi som både är tillgänglig för ett stort omfång av människor och som leder till en ansvarsfull och etisk praktik, gör att *God talk* även blir *God walk*.⁴⁵

Kyrkor bör reflektera över hur de bemöter migranter i samhället såväl som i församlingen. Migranter behöver enligt den meningen bemötas som *människor* snarare än som *migranter*. Representanter inom kyrkan bör ställa sig frågor om hur lättillgängligt det är för migranter att engagera sig och bidra i verksamheterna. Ett förslag författaren ger är att benämna migranten efter deras yrkestitel istället för att enbart kalla personen för migrant. Det kan bidra till att migranten ses som en likvärdig människa istället för att enbart ses som en främmande människa.

En annan aspekt Snyder lyfter fram är att alla människor bär på ett *främlingskap* inom sig själva. Det finns enligt det tankesättet hos alla någonting som upplevs främmande och ibland även skrämmande. Enligt teorin applicerar människor många gånger sin rädsla på människor som upplevs annorlunda. Det är på så vis en speciell socio-ekonomisk eller etnisk grupp av människor pekade ut som ansvariga för alla problem samhället bär på och i sin tur upplevs de som främmande och blir exkluderade eller trakasserade i ett visst samhälle.

Fruktans ekologi kan vändas till *trons ekologi*, ifall människor lär känna sina rädslor inför det som upplevs främmande. Snyder förespråkar samhällen där gemensamma kontaktytor skapats, där etablerade medborgare och migranter får erfarenheter av att *den andre* i många avseenden är mycket lika dem själva. På så sätt får de erfarenhet av att de rädslor de haft gentemot den andre i många fall inte är sanningsenliga. Migranter och etablerade folk är nödvändigtvis inte lika i alla avseenden, men olikheter behöver inte vara något farligt. Snyder skriver: “*“a realistic cosmopolitanism” is rooted in identities that understand the self as both similar to and different from the “other”.*”⁴⁶

Människor lär alltså känna varandra bättre om de inser att den som upplevs främmande i många avseenden även är lika dem själva. Det upplevda främlingskapet sitter ofta hos individen själv och även fast det finns kulturella olikheter sätter detta inte likhetstecken med fara.

⁴⁴ Snyder 2012, 206–207.

⁴⁵ Snyder 2012, 213.

⁴⁶ Snyder 2012, 125.

2.4 Fruktaans- och tronns ekologi i Bibeln

När kristna människor argumenterar för att migranter ska få stanna respektive tvingas återvända till sina hemländer, finner de ofta stöd i Bibeln. Samma bibelvers kan i vissa fall brukas för att understödja argument för mottagandet av migranter såväl som mot. För att kyrkan ska kunna möta dessa utmaningar behöver den enligt Snyder för det första erkänna och lyfta fram de texter som faktiskt har ett budskap som är restriktivt gentemot migranter. Samtidigt behöver kyrkan tolka de texterna i ljuset av de övriga texterna i Bibeln för att landa i en god tillämpning i förhållande till dagens migrationsfrågor. Jag ska i det här avsnittet presentera exempel på de texter i Bibeln som Snyder hävdar har ett negativt budskap, respektive positivt budskap gentemot migranter och mottagandet av dessa.

2.4.1 Fruktaans ekologi i Esra- och Nehemja bok

Enligt Snyder inrymmer alltså Bibeln en mängd olika förhållningssätt gentemot migration och för att kyrkan ska förmedla ett befriande och bibeltroget förhållningssätt gentemot migranter och migration, behöver den förhålla sig realistiskt till alla texterna i Bibeln. Inte minst är detta ur författarens synvinkel viktigt eftersom kristna som är negativt inställda gentemot mottagandet av migranter ofta lyfter fram de texterna som stöd för sina resonemang om restriktivt mottagande av migranter. Under historiens gång har också representanter från kyrkan använt Bibeln som grund för en främlingsfientlig syn.⁴⁷ Snyder lyfter fram följande citat från Nelson-Pallmayer: *“religiously justified violence is first and foremost a problem of “sacred” texts and not a problem of misinterpretation”*⁴⁸.

Två böcker i Gamla testamentet, där det restriktiva budskapet gentemot främlingar blir tydligt är i Esra- respektive Nehemja bok. I de böckerna gestaltas det hur en del av folket från Juda, som varit i exil i Babylon och Persien, får tillstånd att återvända till Palestinaområdet. Problematiken i situationen var att det samtidigt bodde andra folk i området, folk som blivit kvar eller flyttat dit efter att de flesta av Israels folk blivit bortförda i exil.

Människorna som bodde kvar i landet blev sedda som främlingar och inte som en del av det sanna Israel. Visionen för de israeliska ledarna var att det sanna Israel skulle återuppbyggas, efter att folket renats genom sin exilperiod i Babylon. Den största orsaken till varför folket påtog sig Guds straff tolkades av ledarna vara att de hade tillbett andra gudar och handlat i synd på liknande sätt som andra folk, istället för att hålla sig till de specifika föreskrifter som Gud hade

⁴⁷ Snyder 2012, 141–142.

⁴⁸ Snyder 2012, 146.

stiftat för dem genom deras förbund. I exilen sågs deras möjlighet att återvända till landet de kom ifrån som ett andra exodus⁴⁹ och nu skulle allt som folket förut handlat fel i åter ställas till rätta. Som en följd blev äktenskap och samröre med andra folk strängt förbjudet och alla män som hade ingått äktenskap med en kvinna från ett annat folk blev tvungna att skiljas från den kvinnan.⁵⁰

Snyder uttrycker en viss förståelse för att det återvändande folket behandlade de redan bosatta exklusivt, men hon skriver också att rädslorna som fanns bland det återvändande folket gjorde att beteendet mot de andra folken blev överdrivet obarmhärtigt i många avseenden. De som blev värst drabbade av äktenskapens upplösande, var kvinnorna männen skildes från. En kvinna var på den tiden redan socialt utsatt och hade som ogift inte särskilt många rättigheter.

Handlandet drabbade på det sättet med största sannolikhet kvinnorna värst och orsakerna till det var troligtvis såväl ideologiska som socio-ekonomiska. Den socio-ekonomiska aspekten kan ha varit att de som återvände från exilen hade det bättre ekonomiskt ställt än vad de som redan bodde i landet hade. Så förhöll det sig troligen för att folket som återvände hade stöd från perserna i att återuppbygga Jerusalem och bosätta sig där. I förhållande till de omständigheterna skulle det kunna varit en fördel för kvinnor från de andra folken att gifta sig med en man från folket som återvände. Det perspektivet kan ge en något bättre förståelse till varför handlingen med äktenskapens upplösande påbjöds.⁵¹

Snyder visar på att det här handlandet har aspekter som liknar fruktans ekologi och att de därför går att känna igen i dagens samhälle. Precis som spänningarna mellan de återvändande- och de redan bosatta folken tycks haft både ideologiska och socio-ekonomiska orsaker, beror dagens främlingsfientlighet både på nationalistiska såväl som socioekonomiska frågor. En del människor stöder främst Brittiska nationalpartiet därför att de vill ha ett etniskt enhetligt samhälle, medan andra stöder partiet därför att de är rädda att bli utan jobb. För de allra flesta beror spänningarna dock på en mängd olika orsaker istället för en särskild.⁵²

Snyder lyfter fram frågorna om vad det finns för bakomliggande socio-ekonomiska orsaker till att migranter oftare hamnar i- eller ses som kriminella, om nationalisterna har en mytologiserad bild av vad den nationella identiteten är och vad Bibeln kan lära i förhållande till migrationsfrågorna. Enligt Snyder ska kyrkan förespråka ett annat övergripande budskap gentemot migration än vad de texter som här framställts gör. Kyrkans bör tolka dessa texter utifrån Bibelns texter i sin helhet och på den kristna pragmatiska traditionen.

⁴⁹ Exodus är ett namn för Israels uttåg ur Egypten. Se 2 Mosebok kapitel 14.

⁵⁰ Snyder 2012, 147–48; 151–52.

⁵¹ Nehemja kapitel 4–6.

⁵² Snyder 2012, 158

2.4.2 Trons ekologi i Ruts bok respektive Markusevangeliet

Snyder anser att Bibelns sammanfattande budskap gentemot migranten är positivt, även om de andra texterna inte får ignoreras. Jag ska nu redogöra för hur hon lyfter fram texter som har ett positivt förhållningssätt gentemot migranten.

Texterna i Bibeln är enligt Snyder skrivna av författare som uttrycker sig olika beroende på den tid och det sammanhang de lever i. En del är skrivna utifrån ett sammanhang där *fruktans ekologi* var rådande och andra är skrivna utifrån ett sammanhang där *trons ekologi* var mer rådande.⁵³ Esra- och Nehemja bok skildrar de komplicerade förhållningssätt de återvändande folken av Juda hade till folken som redan bodde i landet. Två exempel i Bibeln som i motsats till detta skildrar *trons ekologi*, är berättelsen i Ruts bok respektive Jesu möte med syrisk-feniciska kvinnan i Markusevangeliet 7:24-30. En gemensam aspekt när det gäller berättelsen om de här kvinnorna är att de inte bara vittnar om en vänlig inställning gentemot invandraren, utan också om att invandrarna bidrog till något viktigt för Israels folk.⁵⁴

Rut var en moabitisk kvinna som hade gift sig med en israelisk man, som för övrigt migrerat tillsammans med sin mamma till Moabs land på grund av hungersnöd i det egna landet. När mannen dog valde Rut att följa med sin svärmor Noomi till Israel för att bosätta sig där. Rut bestämmer sig för att försörja sig själv och Noomi genom att plocka ax på en åker, varpå åkerns ägare Boas ger henne sitt skydd. På Noomis önskan frågar Rut om hon får gifta sig med Boas, som är en avlägsen släkting till Noomi och det vill han trots att det blir en krånglig process. Resultatet av giftermålet leder till att Rut så småningom blir gammelfarmor till Israels store kung David.

Berättelsen om Jesus och den syrisk-feniciska kvinnan handlar om hur en kvinna i Tyrus ber Jesus kasta ut en demon från hennes dotter. Jesus tvekar först, eftersom hon inte är judinna, men genom kvinnans respektfulla vädjan gör han henne till viljes. Den syrisk-feniciska kvinnan får genom den här händelsen vara med och gestalta att Jesu frälsning gäller alla folk.

De här berättelserna väcker både frågor och inger samtidigt förståelse för betryckta migranters situation, där kvinnor ofta är de som har det värst. Det finns generella drag i de här berättelserna som kännetecknar trons ekologi. Ett av de dragen är att det i båda berättelserna handlar om personliga relationer mellan människor från olika kulturer. Det bildas alltså gemensamma kontaktytor, som Snyder beskrivit som väsentligt för att trons ekologi ska formars. Moabitiskan Rut har en nära personlig kontakt med judinnan Noomi, vilket bidrar till att hon

⁵³ Snyder 2012, 137.

⁵⁴ Snyder 2012, 167.

träffar juden Boas som i sin tur hjälper Rut och Noomi att få en stabil och trygg tillvaro i Israels land. Rut får bli ett exempel på att Israels folk ska vara vänligt inställda gentemot främlingen.

Den syrisk-feniciska kvinnan vill ha hjälp av Jesus, trots att hennes folk är i fiendskap med Israels folk och att hon som kvinna inte får tilltala en Rabbi. Tack vare deras dialog finner Jesus ändå inget skäl att inte hjälpa henne och tack vare den handlingen får hon vara ett vittne för att Guds nåd gäller alla folk.⁵⁵

Det finns enligt Snyder även aspekter i de här berättelserna som kan ifrågasättas. En sådan aspekt är en etiskt grundad fråga om vem som egentligen får fördel av det som sker. Rut offerar väldigt mycket för sin svärmor Noomis skull och den syrisk-feniciska kvinnan får underkasta sig och utstå vad som kan tolkas som förnedrande ordalag från Jesus för att få nåd. Om resonemanget förs vidare till dagens kontext kan en fråga sig hur mycket det ligger på migranten att underkasta sig omgivningen och hur mycket det ligger på omgivningen att anpassa sig till migrantens behov.

Snyder skriver att även om kvinnorna var i underläge, gjorde Boas respektive Jesus stora uppoffringar. Boas tar en stor risk när han beslutar sig för att köpa en annan mans åker och gifta sig med invandraren Rut. Likaså var inte Jesu handling konventionellt accepterat i hans kulturella sammanhang. Matteusevangeliets alternativa skildring av berättelsen, beskriver att lärjungarna också försöker hindra kvinnan från att prata med Jesus. Kvinnan hade emot sig att vara både främling och kvinna. Både Jesus och Boas gör alltså risktagande när de väljer att ta emot den som är främmande och möta personen på det villkor personen själv önskar.

Idag finns risken att personer med god vilja försöker assimilera migranten, så att dessa anpassar sig till samhället i alla avseenden. Det är enligt författaren inte värdigt för migranten att behöva förändra sin personlighet på det sättet, samtidigt är det inte värdigt för den etablerade medborgaren att anpassa sig för mycket till migrantens villkor. I själva verket behöver personer vara medvetna om den fina gränsen mellan anpassning och självutplåning. Alla personer måste få vara sig själva, men ändå hitta gemensamma kontaktytor som hjälper etablerade medborgare och migranter att leva tillsammans i ett samhälle. En positiv följd är att individer genom sådana omständigheter även kan lära känna sig själva bättre.⁵⁶ Det var det som hände Rut, Boas, Jesus och den syrisk-feniciska kvinnan, då alla tog riskfyllda steg men genom det blev berikade.⁵⁷

⁵⁵ Snyder 2012, 178–179.

⁵⁶ Se 2.3.1.

⁵⁷ Snyder 2012, 193–194.

2.5 Sammanfattning av Snyders analys

Det jag presenterat av Snyders förhållande till migrationsfrågorna sammanfattas här i sex punkter.

- Rädslor för den som tycks främmande bidrar till det sociala kretslopp som hon kallar *fruktans ekologi*. Kretsloppet gör att etablerade medborgare och migranter ofta bedömer varandra på felaktiga grunder.
- Kyrkans uppgift är att bidra till en atmosfär som vänder *fruktans ekologi* till *trons ekologi*. En positiv följd av *trons ekologi* är att migranter respektive etablerade medborgare får goda förutsättningar till att bedöma varandra utifrån rättvisa och sanningsenliga grunder.
- En förutsättning för *trons ekologi* är att goda och kravlösa relationer skapas. De skapas genom att etablerade medborgare och migranter har ett intresse för att lära känna varandra.
- Förståelse för olika demografiska skillnader bidrar till förståelsen för att vissa samhällsgrupper har lättare för att inta en mer restriktiv inställning gentemot mottagandet av migranter än vad andra samhällsgrupper har.
- Genom mötena mellan olika samhällsgrupper får alla inblandade personer även en bättre förståelse för sig själva och det främlingskap som finns inom var och en.
- Texterna i Bibeln innehåller såväl restriktiva som inkluderande budskap gentemot migranten. Båda budskapen behöver läsas, tolkas och lyftas fram av kyrkan. Bibelns sammanfattande budskap gentemot migranten är inkluderande, vilket berättelserna om Ruth respektive Jesus och den syrisk-feniciska kvinnan visar på.

Kapitel 3: Stefan Swärd och Micael Grenholm

Stefan Swärd och Micael Grenholm behandlar i sin bok två huvudområden. Det första huvudområdet är Sverigedemokraternas politik och det andra är hur kyrkan ska bemöta migranter på ett humant och *bibligt korrekt* sätt. Med *bibligt korrekt* avser författarna att kyrkans praxis ska stämma överens med den etik Bibeln undervisar om. Det jag belyser i det här kapitlet är hur författarna går tillväga metodiskt, vilka brister de ser i Sverigedemokraternas politik, hur de beskriver att kyrkan ska bemöta migrationsfrågorna samt hur de menar att Bibeln stöder deras redogörelse av frågorna.

Uppsatsens första fråga om hur författarna analyserar samhällets utmaningar i förhållande till migration och migranter besvaras genom författarnas analys av Sverigedemokraternas ideologi och teologi. Den andra frågan om hur de anser att kyrkan ska bemöta frågorna besvaras dels i samma texter men framförallt under rubrik 3.4 *Kyrkans förhållande till migrationsfrågorna*.

3.1 Swärds och Grenholms metod

Stefan Swärd och Micael Grenholm har olika erfarenheter och kompetenser. Swärd utgår ofta från en historisk analys, som han sedan argumenterar utifrån. Han skriver exempelvis om hur de tyska och svenska kyrkorna reagerade gentemot nazismen under andra världskriget samt hur de förhållandena skulle kunna återupprepa sig idag. Grenholm riktar sitt största fokus på att beskriva ett bibeltroget korrekt förhållningsätt gentemot migrationsfrågorna. Han grundar sina argument både på texter från Bibeln och egna erfarenheter och för åsikterna i polemik mot ideologin och teologin Sverigedemokraterna representerar.

Författarnas resonemang bygger på antagandet om att en rätt uttolkning av Bibelns texter, i samband med reflektion över historiens skeenden leder till att den kristna människan blir övertygad om hur den ska handla och tänka i förhållande till migrationsfrågorna.

Enligt Grenholm finns det två kriterier som gör det omöjligt för en kristen människa att vara främlingsfientlig:

1. En någorlunda biblisk moral
2. En någorlunda korrekt verklighetsuppfattning⁵⁸

Ifall de två kriterierna efterlevs kan en människa enligt Grenholm inte behålla en inställning som är emot mottagandet av migranter. Grenholm använder ordet ”någorlunda”

⁵⁸ Swärd och Grenholm 2016, 10.

eftersom han vill poängtera att en person inte behöver göra en djupdykning i bibelforskning eller i den globala migrationskrisen för att kunna förhålla sig etiskt korrekt i frågorna. Det behövs bara förståelse för ett fåtal grundläggande aspekter som bygger på den bibliska moralen och på en korrekt verklighetsuppfattning.

Jag ska nu analysera hur Grenholm och Swärd gestaltar de brister i samhället som enligt dem varken grundar sig i en biblisk moral eller korrekt verklighetsuppfattning.

3.2 Sverigedemokraternas uppfattning om nationell identitet

Samhällets brister i förhållande till migrationsfrågorna bottnar i en ideologi som bygger på rädsla samt en icke-korrekt verklighetsuppfattning. Bristerna finns i det svenska samhället som tydligast i den ideologiska blandning av national- och social-konservatism som Sverigedemokraterna representerar. Ideologin riskerar enligt författarna att även ta sig in i kyrkan och forma en främlingsfientlig teologi som är grundad på ett fåtal feltolkade bibeltexter. Jag ska först presentera vad författarna menar är grundat på en felaktig verklighetsuppfattning i Sverigedemokraternas ideologi och sedan gå vidare till att presentera vad författarna anser är grundat på en felaktig bibeltolkning i partiets nedskrivna bibelteologi.

3.2.1 Idén om ett etniskt homogent samhälle

Enligt Swärd är det inte konstigt att Sverigedemokraterna når upp till 15–20 procentsnivån av alla röster i Sverige, då liknande ideologi som den de representerar är på frammarsch i många av Europas länder. Länderna i Skandinavien har haft ett växande politiskt inflytande från högerpopulistiska partier⁵⁹ under de senaste åren. Swärd betonar att formen och sakfrågorna skiftar i partierna, eftersom de är verksamma i olika länder. En sak har de dock gemensamt och det är att de har en politik som är emot mottagandet av migranter och som de tror kommer lösa samhällets grundläggande problem. Politiken riktar kritik mot ett mångkulturellt samhälle och förespråkar istället ett etniskt homogent samhälle. Tankar om att folk med en enhetlig kultur ska styra och präglade ett land, är en ideologi som återfinns inom samtliga av dessa partier.⁶⁰

Sverigedemokraterna skiljer sig enligt författarna från de andra europeiska högerpopulistiska partierna i det att de har nazistiska rötter. Partiledaren Jimmie Åkesson vill inte representera nazism, men Swärd anser dock att nazismen som präglade partiet under deras första tio år, fortfarande känns igen i politiken partiet förespråkar. En viktig aspekt som bottnar

⁵⁹ Högerpopulism kännetecknas av en skeptisk inställning mot vad som uppfattas som samhällets etablissemang. Retoriskt används ofta ett ”vi och dom tänk” där enkla lösningar presenteras som svar på svåra problem. Se: Högerpopulism, 2018, online: <https://sv.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6gerpopulism>.

⁶⁰ Swärd och Grenholm 2016, 110.

i nazismen, är visionen om etnisk homogenitet i samhället. Den tanken står Jimmie Åkesson bakom, eftersom det i Sverigedemokraternas partiprogram står att Sveriges samhälle lättare bevarar fred och demokrati ifall det består av en etniskt och kulturellt homogen befolkning. Tanken grundar sig i att folk som har levt i olika delar av världen har utvecklat en säregen essens, som gör att folk i olika kulturer med andra ord är biologiskt olika. Argumentet lyfts av författaren fram för att visa på att Sverigedemokraterna förespråkar en fascistisk tanke, fast iklätt ordalag som är mer accepterade av allmänheten. Fascism och Nazism liknar varandra ideologiskt på många sätt. Fascism används här för att de anti-semitiska inslagen inte är framträdande i Sverigedemokraternas partiprogram.

När partiet grundades 1988 stod personerna som grundade partiet för nazistiska värderingar. Under 90-talet modifierades språkbruket så att de direkta nazistiska värderingarna omformulerades. Det var under 90-talet Åkesson började engagera sig i partiet och Swärd pekar på att partiet fortfarande hade en tydlig nazistisk ideologi i detta skede. Åkesson hävdar själv att han anslöt sig till partiet eftersom partiet hade börjat förändrats så att politiken enligt honom blivit mer seriös. Sverigedemokraterna har idag ett mer rumsrent språkbruk, även om många representanter uttrycker sig rasistiskt och fascistiskt i offentliga tal eller på sociala medier.

Författarna vänder kritik mot idén om en nationellt och kulturellt homogen identitet som Sverigedemokraterna strävar efter att uppnå. Swärd skriver: "*Nationen och nationalismen får en i det närmaste nästan mytologisk betydelse i SD:s partiprogram*"⁶¹. Nationalismens idé om en nationell identitet, har enligt Swärd sina rötter cirka 200 år bakåt och bär inte på en korrekt uppfattning av verkligheten. Han lyfter fram att de olika nationer som funnits i Europa under de senaste 1000 åren ständigt har förändrats, både när det gäller nationsgränser, språk och kultur. Idén om att återgå till en enhetlig kultur är därför byggd på felaktiga grunder. Det som förespråkare av idén vill återgå till är snarare en kultur som aldrig funnits.⁶²

Författarna skriver att de flesta ideologier har ett problem i åtanke när de formas. För Sverigedemokraterna är invandringen problemet, eftersom den enligt dem splittrar samhället och hotar samhällets rättvisa, fred och demokrati. Författarna vänder sig emot deras ideologi med hänvisning till att den varken är sanningsenlig eller bär upp en biblisk moral. Sverigedemokraternas ideologi gestaltar enligt författarna den missvisande verklighetsuppfattningen som ligger till grund för det främlingsfientliga tänket samhället på många håll är präglad av.

⁶¹ Swärd och Grenholm 2016, 142.

⁶² Swärd och Grenholm 2016, 142–143.

3.3 Sverigedemokraternas respektive författarnas bibelbruk

I förhållande till bibelteologi finns det hos Sverigedemokraterna en utformad sådan. Ett antal av såväl deras företrädare som av deras väljare bekänner sig som kristna. De personerna menar att den nationalistiska teologin de tror på är förankrad i Bibeln. Swärd och Grenholm ger skäl till varför Sverigedemokraternas bibelsyn inte är korrekt.

Sverigedemokraterna är vid sidan av kristdemokraterna det enda partiet i riksdagen som har en uttalad teologi. Den tydligast formulerade teologin är författad av deras chefsideolog Mattias Karlsson. Karlsson är tydlig med att han själv varken är teolog eller personligt troende kristen, dock förespråkar han en fosterlandsvänlig stadskyrka, vars syfte är att förvalta ett för nationen identitetsbärande kulturarv.

En text i Bibeln som enligt Karlsson ska stödja nationalismen är berättelsen om Babels torn i Gamla testamentet.⁶³ Berättelsen skildrar hur alla människor på jorden en gång hade samma språk och började bygga ett torn vars syfte var att nå upp till Gud. För att förhindra deras verk gjorde Gud så att människorna började tala olika språk och bestämde även vilka geografiska områden folken skulle delas upp i. Karlsson hävdar att den här berättelsen stöder argumentet om att alla folk, då som idag, är tänkta att leva var för sig inom olika nationsgränser.

En text från Nya testamentet som enligt Karlsson stödjer ideologin är Jesu liknelse om den barmhärtige samariern.⁶⁴ Karlsson betonar att samariern hjälper den sårade till ett värdshus där han får hjälp, istället för att exempelvis ta med honom hem till sig själv och låta honom flytta in där. Tolkat till dagens migrationssituation stämmer budskapet enligt honom bättre överens med att vi ska hjälpa folk i deras hemländer, istället för att låta dem bli etablerade medborgare i Sverige. Karlsson betonar också att vår nästa endast är de personer som visar oss barmhärtighet, snarare än att det skulle vara alla människor i vår omgivning. Han nämner att Bibelns texter delvis är självmotsägande, men han hävdar ändå att det övergripande budskapet i Bibeln är att folk ska leva var för sig och styra sina egna nationer.⁶⁵

Grenholm kommenterar Karlssons teologi genom att ifrågasätta hur han resonerar. Han ställer sig skeptisk till Karlssons påstående om att berättelsen om den barmhärtige samariern handlar om att en bara ska hjälpa den som är barmhärtig, då samariern omöjligt kunde veta om mannen denne hjälpte var en barmhärtig man. Han ifrågasätter också hur påståendet går ihop med att vi ska hjälpa våra landsmän och inte invandraren. Grenholm ifrågasätter även Karlssons hanterande av Gamla testamentets texter. Tolkningen att berättelsen om Babels torn och andra

⁶³ 1 Mosebok kapitel 11:1–9.

⁶⁴ Lukasevangeliet kapitel 10:25–37.

⁶⁵ Swärd och Grenholm 2017, 160–163.

texter som är kopplade till Israels förbund med Gud skulle handla om ett budskap som är negativt inställt gentemot migration, anser Grenholm vara felaktig. Han pekar på att Guds lag till Israel innehåller bud om att de ska ta emot främlingen och behandla denne väl.⁶⁶ Han lyfter också fram att Israels folk själva genom historien ofta varit migranter, då de under perioder bodde i olika länder och då de även invandrade från ett helt annat område än det som senare utgjorde Israels land.

Argumenten mot Karlssons bibelteologi bygger på resonemang om att han feltolkat vissa bibeltexter och missat många viktiga texter. En annan aspekt som författarna lyfter fram är statskyrkans roll i utformandet av felaktigt tolkade teologier. Den nationalistiska tolkningen av bibeltexter har enligt Grenholm ett ursprung i att kyrkan blev ett med staten, med början i Romarriket från år 325. Båda argumenten leder till Grenholms ståndpunkt att en kristet korrekt teologi omöjligt kan förespråka nationalism eller främlingsfientlighet.⁶⁷

*Fornkyrkan*⁶⁸ ska ha sett sig som främlingar i världen; de skulle be för staten och samverka med denna, dock inte på bekostnad av den kristna tron. När kejsare Konstantin började stödja kristendomen dröjde det däremot inte länge förrän tvångskonvertering till kristendomen infördes i kejsardömet. De som inte ville döpa sig kunde nu straffas med döden. Så här skriver Grenholm: "*Inom mindre än ett sekel gick kristna från att vara förföljda till att bli dem som förföljde.*"⁶⁹ Kyrkans samarbete med staten har gjort att *tvångsteologi*⁷⁰ införts och mer eller mindre förespråkats av företrädare inom kyrkan. Ökenfäder- och mödrar samt andra rörelser vid sidan av den etablerade stadskyrkan, har ofta riktat kritik mot aspekter de ansett kyrkan gått i fel riktning mot. Med hänvisning till det resonemanget menar Grenholm att kristna alltid måste vara vaksamma så att kyrkan följer Bibelns korrekta budskap.

Ett modernt exempel på när kyrkan strök statens felaktiga ideologi medhårs var enligt Swärd under andra världskriget. Framförallt Tysklands, men även andra omkringliggande länders kyrkor ställde sig på många sätt bakom den rasbiologiska ideologin nazismen förespråkade. 95 % av anhängarna till nazismen bekände sig som kristna och *Die Deutsche Evangelische Kirche* blev 1934 en rikskyrka i Tyskland. De hade en öppen nazistisk teologi, som exkluderade judar och de förde en antisemitisk propaganda. Som opposition inom kyrkan fanns det en minoritet som kallade sig för *bekännelsekyrkan*.

⁶⁶ 3 Mosebok kapitel 19:33-34.

⁶⁷ Swärd och Grenholm 2017, 164.

⁶⁸ Fornkyrka är ett namn för den kristna kyrkan fram till ca år 325 e. Kr, det vill säga innan kyrkan blev en del av det romerska riket.

⁶⁹ Swärd och Grenholm 2017, 38.

⁷⁰ Tvångsteologi innebär att människor i ett samhälle tvingas låta döpa- och bekänna sig till kristendomen.

Bland kyrkorna i Sverige var bilden blandad, Svenska kyrkans dåvarande ärkebiskop Erling Ediem tog inte ställning för Nazismen, men han ville heller inte yttra sig på något sätt som kunde försvåra Sveriges kontakter med Tyskland. Svenska baptistsamfundet och Svenska missionsförbundet tog öppet ställning mot Nazismen genom en artikel i Dagens Nyheter 1933.⁷¹ Genom att lyfta fram de här exemplen visar Swärd på hur lite motstånd mot Nazismen majoriteten av den nordeuropeiska kyrkan gjorde under denna tid. Den största motståndskraften kom från sekulärt håll, ett avsevärt mindre motstånd kom från kyrkorna. Kyrkan i stort anses av Swärd i detta skeende ha saknat mod och profetisk klarsyn, eftersom den så lätt följde de antikristliga mönster nazismen förespråkade.⁷²

De här argumenten talar enligt författarna för att kyrkan behöver vara fri från statligt inflytande och ständigt leva i profetisk klarsyn i förhållande till vad som är bibliskt korrekt och förvärva mod att följa det Jesus lär, i ord som i handling.

Bibels texter har en central plats i författarnas argumentation. Migration är enligt dem en del av Guds folks väsen, vilket är tydligt i hela Gamla- och Nya testamentet. I Första mosebok står det om hur Abraham bryter upp från Mesopotamien och lever tillsammans med sitt folk som migranter i Kanaans land. Tre generationer senare blir Josef slav i Egypten och så småningom får hela Israels folk bo som migranter i Egypten. Israel bosätter sig sedan återigen i Kanaans land, den här gången genom erövring av landet. Strax innan intagandet av landet får de Guds lag som bland annat innehåller föreskrifter om att de ska bemöta invandraren i landet på lika villkor som deras eget folk, de blir påmindas om att de själva varit invandrare i Egyptens land.⁷³ Senare i historien framträder det profeter bland Israels folk, som förmedlar Guds tillrättavisning av att folket exempelvis inte bemöter invandraren rättvist.⁷⁴

När Jesus sedan framträder för han vidare traditionen av att vara migrant, då hans egen familj under en tid tvingas fly till Egypten, där han bor under sina tre första år.⁷⁵ Väl i sin verksamhet möter Jesus framförallt judarna, men som vi även sett i Snyders text, vidgar han gränserna och möter utomstående folk och några år efter Jesu död blir det genom Paulus verksamhet klart att evangeliet är riktat till alla folk på lika villkor.⁷⁶

Författarna belyser att Bibeln har en del enskilda texter där invandrare talas om i negativa ordalag, men de texterna utgör dock ingen majoritet och de bör förstås i ljuset av de

⁷¹ Swärd och Grenholm 2017, 73–74.

⁷² Swärd och Grenholm 2017, 81.

⁷³ 3 Mosebok kapitel 19:33–34.

⁷⁴ Se exempelvis Jesaja kapitel 16:3–4. Swärd och Grenholm 2017, 19.

⁷⁵ Matteusevangeliet kapitel 2:13–23.

⁷⁶ Se exempelvis Efesierbrevet kapitel 2:14. Swärd och Grenholm 2017, 34.

sammanhang de är skrivna i. Det övergripande budskapet i Bibeln är med andra ord enligt dem migrationsvänligt. De uppmanar alla kristna till att tänka och handla *kristet korrekt* i förhållande till migrationsfrågorna och betänka att Jesus också var en flyende migrant. Det innebär att tvångsdeportering av människor till länder där de får utstå tortyr och död eller att vägra människor i nöd asyl därför att vi i Sverige är rädda för att bli fattigare, är något kristna måste motverka och protestera mot. Vi ska leva som Jesus och i enlighet med vad som står i Johannesbrevet kapitel 2:6: ”Den som säger sig förbli i honom är skyldig att själv leva så som han levde.”⁷⁷

3.4 Kyrkans förhållande till migrationsfrågorna

Jag har beskrivit att kyrkans förhållande till migration enligt Grenholm ska grunda sig i en någorlunda *korrekt verklighetsuppfattning* och *biblisk moral*. Den korrekta verklighetsuppfattningen uppmärksammas genom att främlingsfientliga påståendens sanningsenlighet ifrågasätts, samt genom vittnesbördet av personliga möten med migranter. Synen på den bibliska moralen lägger författarna tydligt fram redan i bokens två första kapitel och de refererar flitigt till bibeltexter genom hela boken. Jag ska i det här avsnittet noggrannare belysa hur författarna argumenterar för att kyrkan ska bemöta migrationsfrågorna utifrån deras egna möten med migranter och deras situation.

3.4.1 Kyrkans uppgift att gå emot seglivade myter

De möten med migranter som beskrivs i boken är främst möten med romska EU-migranter. Det framträder hur de fått utså rasism allt sedan de migrerade från Indien till Europa för ca 800 år sedan. Det finns organisationer och enskilda personer som jobbar med att hjälpa utsatta EU-migranter från Östeuropa, då det allmänna förhållningssättet gentemot romer ofta är laddat med misstänksamhet och nedsättande fördomar. Rykten om att romer bedriver kriminell verksamhet och om att de som tigger själva inte får de pengar som folk ger dem är vanliga. Lars Christensen, som jobbade inom polisen i Göteborg och varit insatt i frågan, sa 2013 till Dagens Nyheter:

”De som tigger, de tigger pengar. De begår inga brott, det har jag inga belegg för. Visst sker det brott där romer förekommer men jag kan inte dra det till att det rör sig om kriminella ligor.”⁷⁸

⁷⁷ Swärd och Grenholm 2017, 232.

⁷⁸ Swärd och Grenholm 2017, 103.

En seglivad myt är alltså att romer i allmänhet är kriminella. Även om det finns kriminella romer, är långt ifrån alla det. Snarare är det så att en människa har ett grundläggande behov av att få mat. För att få mat arbetar man vanligtvis, om man inte har tillgång till arbete eller socialt skyddsnät kan man tvingas tigga om mat eller pengar. I vissa fall finns det inga andra alternativ för den nödställda än att stjäla maten som behövs för överlevnaden.

Grenholm skriver att många människor tänker att tiggeriet innebär en belastning för samhället, men han menar att även detta är en verklighetsfrånvärd tanke. År 2015 var det cirka 4000 EU-migranter som levde på folks fickpengar i Sverige, vilket enligt författarna inte är en särskilt stor belastning för det svenska folket.⁷⁹ Befolkningen i Sverige är väldigt rika och behöver snarare se över hur mycket tillgångar de egentligen förfogar över. En biblisk korrekt moral säger oss att vi inte ska låta någon medmänniska lida nöd, på bekostnad av att vi själva förfogar överflöd som vi inte delar med oss av. Invändning mot detta är att folk i Sverige har rätt till det de tjänar, men författarna anser att det etiska dilemmat som behöver klargöras i samtalet är att EU-migranter inte alls har samma tillgångar trots slit i form av arbete och tid.

Tillsammans med de nämnda argumenten om seglivade myter, anser författarna att en kristen världsbild innebär att de etablerade medborgarna i Sverige behöver prioritera enkelhet, för att jordens resurser ska räcka till alla människor. Om alla levde som svenskar skulle det behövas 3,7 jordklot, vilket innebär att alla människor på vår jord omöjligt kan äga lika mycket som en genomsnittlig svensk äger. Kristna i Sverige bör enligt författarna heller inte romantisera fattigdomen; ingen människa vill vara fattig, fattigdom är brist på livsnödvändiga resurser. Men kristna i Sverige bör prioritera enkelhet, som innebär att en nödvändigtvis inte behöver äga mer än vad en behöver för ens grundläggande behov. Grenholm räknar upp Costa Rica som exempel på land där befolkningen lever annorlunda än en genomsnittlig svensk. De har trots det de högsta poängen i Happy Planet Index⁸⁰ granskning, där exempelvis medellivslängden räknas in och att folket lever på ett sätt som är hållbart för miljön. Om alla levde som en genomsnittlig Costa Ricanare skulle bara ett jordklot behövas.

Utifrån det perspektivet blir det enligt författarna naturligt för människor i Sverige med välställd ekonomi, att dela med sig av sitt överflöd till människor som behöver det. Tillsammans med de andra nämnda seglivade myterna förs det en retorik i samhället emot mottagande av migranter, som handlar om att Sveriges ekonomi inte klarar av att ta emot fler migranter. En aspekt som enligt de argumenten är aktuell, är tillgången till pension. Grenholm skriver som respons gentemot det att de som ska bli pensionärer inte behöver vara oroliga, eftersom

⁷⁹ Swärd och Grenholm 2017, 107.

⁸⁰ HPI, 2018, online: <http://happyplanetindex.org/>.

migrationen hittills snarare har bidragit till att befolkningen har förnygrats och därav har antal människor som betalar in skatt som går till pensionsutbetalning ökat. Som respons på att mottagandet av migranter skulle vara en ekonomisk belastning för Sverige invänder Swärd med att hänvisa till att historien säger oss något annat. Han beskriver att flyktinginvandringen från balkanländerna under första halvan av 90-talet snarare vände Sveriges dåvarande lågkonjunktur. Det finns alltså vid sidan av övriga argument enligt författarna inga starka belägg för att Sveriges nuvarande mottagande av migranter skulle vara något markant hot mot den svenska ekonomiska välfärden.⁸¹

3.5 Sammanfattning av Swärds och Grenholms analys

Här nedan följer fem punkter som söker sammanfatta analysen av Swärd och Grenholms beskrivning i förhållande till migrationsfrågorna.

Swärd och Grenholm hävdar att:

- Sverigedemokraterna förespråkar en ny form av fascism då de vill bygga upp ett etniskt och kulturellt homogent samhälle.
- Sverigedemokraternas verklighetsuppfattning är missvisande, då en enhetlig svensk kultur aldrig har funnits under en längre historisk period.
- Bibelns övergripande budskap är vänligt inställt gentemot migration och migranter, då det exempelvis föreskrivs att migranter ska behandlas som jämlikar i Israels land.
- Sveriges befolkning behöver inte vara rädda för att eventuellt bli fattigare, även om migrationen inte är något hot mot Sveriges ekonomiska välfärd.
- Om kyrkan ska leva kristet korrekt, ska de ha en välkomnande inställning gentemot migration och mottagandet av migranter.

⁸¹ Swärd och Grenholm 2017, 204.

Kapitel 4: Diskussion och slutsatser

Så här långt har författarnas ståndpunkter om samhällets utmaningar i förhållande till migrationsfrågorna, hur den kristna kyrkan ska bemöta frågorna samt vad Bibelns budskap i förhållande till migrationsfrågorna är analyserats var för sig. Nu ska jag genomföra en diskussion om författarnas ståndpunkter i relation till de frågeställningar Migliore formulerat: *hur väl ståndpunkterna stämmer överens med Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln, om ståndpunkterna är relevanta idag och om ståndpunkterna leder till en ansvarsfull och etisk tro och praxis.*⁸² Diskussionen leder fram till svar om uppsatsens syfte och frågeställningar blivit besvarade.

4.1 Författarnas ståndpunkter i relation till Migliores frågeställningar

Den här typen av diskussion tjänar till att ta fram element från analysmaterialet och tydliggöra vilken teologisk betydelse materialet har. Jag diskuterar materialets förhållande till frågorna i tur och ordning under varsin rubrik.

4.1.1 Kyrkans tro och praxis i förhållande till Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln

Den första frågeställningen om *kyrkans tro och praxis är trogen Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln*, besvaras framförallt i författarnas analys av Bibelns texter. Enligt Migliore är frågan viktig eftersom kyrkans tolkning av Bibeln till stor del formar kyrkans praxis. Hur kyrkan tolkar evangeliet och hela Bibeln påverkar hur kyrkan förhåller sig när det exempelvis gäller socialt ansvar.⁸³

Författarnas bibelbruk är delvis annorlunda och delvis samstämmigt. Snyder betonar hur viktigt hon tycker det är att kyrkan även lyfter fram de texter i Bibeln som gestaltar en restriktiv inställning gentemot främmande folk i ett land. För att ge exempel på sådana texter utgår hon från berättelserna i Esra- och Nehemja bok och argumenterar för att budskapet i dem är restriktivt inställt mot främmande folk. Hon visar på hur omständigheterna i boken går att jämföra med nutiden genom att *fruktans ekologi* i båda tidsepokerna är det som frambringat konsekvenserna. Precis som det i Nehemja bok både var religiösa- såväl som socio-ekonomiska

⁸² Rubrik 1.4.

⁸³ Migliore 2004, 11–12.

orsaker till att det återvändande folket förhöll sig restriktivt till de redan inneboende i landet, är orsakerna till dagens främlingsfientlighet både socio-ekonomiska såväl som ideologiska.⁸⁴

Att göra en sådan jämförelse anser jag vara av fördel, då händelserna i Nehemja bok går att jämföra med de rädslor folk känner inför främmande folk i dagens samhälle. Den jämförelsen inger en tydligare förståelse för de olika aspekter som bidrog till att Israels folk i Nehemja bok förhöll sig negativt inställda gentemot de främmande folken.

En annan viktig aspekt är att människor i nutidens samhälle som är negativt inställda gentemot migration kan lyfta fram de här och andra texter ur Bibeln och mena att Bibelns budskap står för att länder inte ska ta emot migranter. Om kyrkan inte står för det förhållningssättet bör den därför bearbeta även de texter som kan användas på det sättet och ge alternativ på tolkning och tillämpning av dessa texter.

Situationen jag beskrivit går även att jämföra i det politiska sammanhanget. Om inte andra politiska partier än de nationalistiska partierna bearbetar migrationsfrågorna, vinner de nationalistiska partiernas syn på frågorna röster. Även andra partier behöver därför lyfta in migrationsfrågorna i sin politik, för att väljarna ska ha möjlighet till alternativa synvinklar inom frågorna som rör migranter och migration. Om Jesu vittnesbörd i Bibeln förmedlar att Guds rike förespråkar mångkulturella samhällen som är öppna för att ta emot migranter, så har kyrkan även i politiska sammanhang ett viktigt uppdrag i att vara tydlig med hur alla texter i Bibelns ska förstås i förhållande till migrationsfrågorna.

Swärd och Grenholm bearbetar i sin tur texter från Bibeln som Sverigedemokraternas chefsideolog använt sig av.⁸⁵ De argumenterar för hur fel Mattias Karlsson har tolkat de olika bibeltexterna han hänvisat till i sin skrift. Det kan sägas om Swärds och Grenholms resonemang, att *Jesus också var flykting* är ett tema som genomsyrar hela deras förhållningssätt. Detta tema går att se när de tolkar bibeltexterna Karlsson hänvisar till. De tolkas på ett sätt som är positivt gentemot migration, snarare än positivt gentemot nationalism.

Grenholm och Swärd ger bra utläggningar till bibeltexterna, dock saknas den gentemot Bibelns texter självkritiska granskning, som kan tydliggöra kopplingen mellan dagens svårigheter i migrationsfrågorna och de som omnämns i Bibelns texter. Snyder ger i sin utläggning av texten från Nehemjas bok bra exempel på just denna kritiska granskning. Hon beskriver texter för vad hon anser att de är och menar att det finns olika budskap gentemot migranter och migration i Bibeln. Att hon ändå landar i att Bibelns övergripande budskap förespråkar att samhällen ska vara vänligt inställda gentemot att ta emot migranter, ger svar till

⁸⁴ Rubrik 2.4.1.

⁸⁵ Rubrik 3.3.

Migliores frågeställning om argumentationen är förenlig med Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln. Snyder visar att det Jesus lär ut i evangelierna är att Guds rike inkluderar alla folk, vilket exemplet då han bemöter den syrisk-feniciska kvinnan och gör henne till viljes visar på. Texterna i Bibeln som gestaltar en restriktiv inställning gentemot migranter erkänns av Snyder vara vad de är, men förespråkas att läsas i ljuset av de andra texterna i Bibeln.

Swärd och Grenholm riktar sin huvudsakliga kritik inom bibelsyn mot vad de kallar för *tvångsteologi* och *liberalteologi*, som de anser att stadskyrkor ofta tenderat gå i riktning mot. Tvångsteologin tvingar människor att konvertera och liberalteologin ger enligt dem ett stort utrymme för att anpassa sig efter statsmaktens ideologi. De skriver att de bibeltexter som används till grund för förespråkandet av en restriktiv inställning gentemot främmande folk är feltolkade och att det inom liberalteologin finns stort utrymme för att texterna tolkas och appliceras som läsaren själv vill. De medger kort att Bibeln innehåller en del problematiska texter, som kan indikera på en negativ syn i förhållande till migration. Argumentet går dock snabbt vidare i att de texterna är så få att de knappast kan vara bevisbärande för att Bibeln skulle förespråka en restriktiv syn gentemot migration och migranter.⁸⁶

Samtliga författare står för att Bibelns övergripande budskap är positivt inställt gentemot migranter och migration. De är samstämmiga om att Jesu och apostlarnas lära går att hänvisa till Israels lag och profeternas lära, vilket jag anser är en styrka i förhållande till frågan om deras argumentation är i enlighet med Guds uppenbarelse genom Jesus i Bibeln. De texter från Bibeln som gestaltar en restriktiv inställning gentemot migranter ska tolkas i ljuset av det övergripande budskapet, som författarna visar att både Israels lag och Jesu lära förespråkar ett vänligt och medmänskligt mottagande av migranter.

4.1.2 Kyrkans tro och praxis i förhållande till nutidens sammanhang

Migliores tredje frågeställning vill reda ut om den tro och praxis som kyrkan förespråkar är relevant i dagens sammanhang. Han hänvisar till vad kyrkofäder och andra ledare i kyrkans historia har lärt ut och visar genom det på att Jesus är densamme i alla tider, trots att omständigheter i samhället har varit annorlunda. Frågorna och situationen i samhället skiftar och därför behöver kyrkan i alla tider ställa sig frågan *vem är Jesus idag?* Genom att ställa sig den frågan menar Migliore att kyrkan påminner sig om hur evangeliet gestaltas i ord och handling i dagens sammanhang.⁸⁷

⁸⁶ Rubrik 3.2.

⁸⁷ Migliore 2004, 13–14.

Syder skriver att situationen för migranter i samhället är bristfällig, dels eftersom människor blir tvångsdeporterade till länder där de får utstå död och tortyr och dels eftersom en negativ attityd gentemot migranter är utbredd i samhället.⁸⁸ Organisationer som jobbar för migranternas rättigheter lyfter fram att människor blir utvisade till tortyr och död. Sveriges kristna råd skriver exempelvis i *Detta vill vi* att de vänder sig emot sådan utvisning.⁸⁹

Den negativa attityden i samhället ser Snyder som ett resultat av *fruktans ekologi*, vilket delvis skiljer sig från Grenholms och Swärds analys av varför en negativ attityd är utbredd i samhället. Enligt dem beror den negativa attityden på en icke korrekt verklighetsuppfattning, som bland annat bottnar i en mytologiserad bild av Sverige som en nation med säregen kultur.⁹⁰

Snyder betonar inte på samma sätt att *fruktans ekologi* är verklighetsfrånvärd, även om hon visar på att det finns inslag i den som är det. Hon lyfter även fram aspekterna om att människor från sämre socio-ekonomiska förhållanden har anledning att vara mer restriktiva gentemot migration än de människor som har det bättre ställt. Det är med andra ord inte bara migranterna som är utsatta i samhället, även andra grupper av människor är det. Jag anser att framlyftandet av den här aspekten är positiv, då hon visar på en större förståelse för problematiken i samhället än vad Grenholm och Swärd gör. De visar på hur fel Sverigedemokraternas ideologi är, men de lyfter inte fram aspekter som söker inge förståelse för varför människor väljer att rösta på- eller ansluta sig till dem. Om deras argument skulle mottagas av en Sverigedemokratisk väljare, som dessutom har dåliga socio-ekonomiska förhållanden, skulle det kunna leda till att personen inte känner sig bekräftad och därför ignorerar argumenten. Personen med dåliga socio-ekonomiska förhållanden behöver själv få bekräftelse för sin svåra situation och hjälp med att se att migrationen inte är något hot för dennes liv eller för samhället i stort. Både personen med dåliga socio-ekonomiska förhållanden och migranten behöver få hjälp. Snyders teologi är på så sätt mer relevant och etisk ansvarig gentemot alla människor i samhället.⁹¹

Med det här skrivet anser jag att frågan *vem Jesus är idag* får relevans för ett större antal människor genom Snyders analys. De människor som förhåller sig restriktivt gentemot migration får genom Snyders tillvägagångssätt större möjlighet till att förstå innebörden i Jesu undervisning. Om de får själva få den hjälp och bekräftelse de behöver, blir de mer öppna för att lära känna migranter, vilket i sin tur även kan leda till att de lär känna främlingskapet inom dem själva. På så sätt växer förståelsen för att de inte är så olika migranterna som de först trott

⁸⁸ Rubrik 2.2.1.

⁸⁹ SKR 2007, 5.

⁹⁰ Rubrik 3.2.

⁹¹ Rubrik 2.3.1.

att det förhöll sig. Förståelse för hur migranternas situation är blir mer lättillgänglig om de själva blir bekräftade i sin situation.

Swärd och Grenholm skulle förslagsvis kunnat tagit upp berättelser från bibeln som liknar den i Nehemja bok och ge en analys av orsakerna till varför människor kan förhålla sig restriktivt gentemot migration och migranter i ett visst sammanhang. Grenholms och Swärds skarpa kritik mot åsikterna gör att det som skulle kunna vara en beskrivning som ingav förståelse för människor som bär på främlingsfientliga åsikter, snarare blir till något som liknar en uppläxning gentemot dem. De som gillar Swärds och Grenholms argument är enligt den meningen säkerligen redan de som redan håller med dem och alltså inte tillhör dem som intar en restriktiv inställningen till att samhället ska ta emot migranter. På så vis påverkar deras bok mestadels dem som redan håller med dem.

Författarnas olikheter i betoning kan inte på ett tydligt sätt härledas ur att de kommer från olika länder. Likheter i både Storbritannien och Sverige är att det i båda länderna finns växande nationalistiska partier som påverkar politiken. Snyder ger trots det inte särskilt stort utrymme åt att kritisera *British National Party*, som är Storbritanniens högerextrema parti. Hon riktar snarare in sig på att förstå de bakomliggande orsaker till att många människor i samhället är emot migration. Swärd och Grenholm kritiserar Sverigedemokraterna och det främlingsfientliga tänket på ett rakare sätt och även om de också kan uttrycka en viss förståelse för orsakerna till att invandringsmotståndare tänker som de gör, fokuserar de mer på hur kyrkan ska leva ut ett alternativ till det nationalistiska tänket som de menar att Sverigedemokraterna förespråkar. Deras kritik bygger på att nationalismen har en felaktig verklighetsuppfattning av tillvaron som inte är bibliskt korrekt och därav får denna kritik stort fokus i deras synvinkel på kyrkans orientering i migrationsfrågorna.⁹²

Snyders beskriver att *rädslans ekologi* även beror på migrantens rädslor inför den nya kulturen och att migrantens bakgrund kan se ut på många olika sätt.⁹³ En styrka hos Swärd och Grenholm är att de tar upp de romska EU-migranternas tunga historia. Swärd och Grenholm inger bra förståelse för de romska EU-migranternas situation. Snyder tar inte upp frågan specifikt om de romska EU-migranterna, utan riktar in sig på migranter i allmänhet. Förklaring till att Grenholm särskilt lägger fokus till den målgruppen kan härledas till att han varit och är engagerad i verksamhet som specifikt syftar till att hjälpa den målgruppen.

⁹² Rubrik 3.2.

⁹³ Se hennes beskrivning av *Studier av påtvingad mission* under rubrik 2.2.1.

4.1.3 En etisk och ansvarsfull tro och praxis för kyrkan

För att sätta författarnas ståndpunkter i förhållande till Migliores fjärde fråga, *om ståndpunkterna leder till en ansvarsfull och etisk praxis* ska jag göra en inledande jämförelse över hur författarna beskriver att kyrkans befriande praxis bör vara. Migliores fjärde fråga söker fördjupa just vad kyrkans ansvar är i nutidens samhälle. Den här frågan bygger på de tidigare frågorna Migliore ställer sig och har funktionen av att leda till att läsaren gör praktik av alla frågor den därtills ställt sig.

Swärd och Grenholm argumenterar för att kyrkan ska ha en vänlig inställning gentemot migration och migranter. Kyrkan ska motarbeta seglivade myter, exempelvis att samhällets ekonomi inte klarar av migration, eller att romer generellt skulle vara kriminella, då undersökningar visar på att det bland romer som bland andra folk finns kriminella, men att långt ifrån alla är det. Grenholm kritiserar att en del folk i Sverige är rädda för att bli fattigare, när svenska folket generellt lever på fler tillgångar än vad jorden klarar av.⁹⁴

Snyder beskriver att det ofta är människor från bättre socio-ekonomiska förhållanden som har en vänlig inställning gentemot migration och att de även kan vara oförstående till de människor som har en restriktiv inställning till det. Snyder utgångspunkt är att kyrkan även behöver ha förståelse för de som är restriktivt inställda gentemot migration, eftersom de ofta har en sämre socio-ekonomisk situation.⁹⁵ Hon utgår även från att migranter ofta behandlas orättvist och att de har en tuff situation, utifrån tankesättet i *fruktans ekologi* lägger hon också betoning på migranternas rädslor gentemot den nya kulturen. Hennes tankegångar om kyrkans målsättning har att göra med formandet av en *etisk och ansvarsfull tro och praxis* för alla människor, såväl etablerade människor som nyanlända människor.

Hennes resonemang kan tolkas som att de som förespråkar migration ofta inte är påverkade av de konsekvenser som gör att andra människor är restriktiva gentemot migration. Detta kan verka motsägelsefullt, då hon också menar att möten mellan olika samhällsgrupper skulle vara enligt trons ekologi. Dilemmat i situationen är att endast de etablerade medborgare som har det tufft, tvingas bemöta de människor som migrerar hit. Det är alltså inga ömsesidigt frivilliga möten som normalt sett sker och de människor som förespråkar migration kan vara de som mest sällan behöver konfronteras med de konsekvenser som migrationen medför. För att människorna i ett område skall lära känna varandra bättre behöver de även göra saker tillsammans, snarare än att endast på ofrivilliga sätt behöva konfronteras med varandra.⁹⁶

⁹⁴ Rubrik 3.3.1.

⁹⁵ Rubrik 2.3.1.

⁹⁶ Rubrik 2.3.1.

En viktig aspekt inom befrielsesteologin är att de betryckta ska få vara de som ger perspektivet av tillvaron. Snyder lyfter den befriande aspekten av migrationsteologin när hon även räknar med de etablerade men betryckta medborgarna i sitt perspektiv. En dialog med en kristen socio-ekonomiskt utsatt medborgare och kristen välställd medborgare om dessa frågor skulle kunna vara fruktbar för att trons ekologi ska formas.

En annan etisk aspekt inom det området jag anser vara nödvändig att lyfta fram är hur de teologiska reflektionerna om migrationsfrågorna genomförs i förhållande till migranten. Frågor att ställa kan vara: Är migranten bekväm med att bli beskriven och bemött som den blir? Skulle jag vara bekväm med att bli placerad i kategorin ”migrant” om jag flyttade till ett annat land? Samtliga av författarna berör detta etiska dilemma, då Snyder poängterar att migranter inte går att definiera i mekaniska termer⁹⁷ och Grenholm lyfter fram att han själv blev hjälpt av en EU-migrant när han själv höll på att hjälpa dem.⁹⁸

Jag vill dock tilläga att hur mycket författarna än betonar att de ser migranten som sin jämlike, blir den omskrivne inte fullt ut en jämlike om den själv inte är med och skriver texten om sin situation. Snyder tar med en del som är samstämmigt med det målet, då hon har med citat från migranter i boken jag analyserat⁹⁹ och att förordet är skrivet av Sentamu Ebor, ärkebiskopen av York, som själv behövde fly från Uganda till Storbritannien år 1973. För att teologin ska vara relevant och leda till en etisk och ansvarsfull tro och praxis, är det av stor vikt att kyrkan bär med sig perspektivet om att de omskrivna också ska få möjlighet att vara delaktiga när det gäller arbetet med migrationsfrågorna.

4.2 Slutsats

Jag ska nu avsluta diskussionen med att sammanfatta hur jag anser att författarnas ståndpunkter kan leda till en möjlig teologi och praxis för kyrkan. Trots olikheterna i betoning och min diskussion om att Grenholms och Swärds argument rör sig inom snävare ramar än vad Snyders gör, anser jag att samtliga författare har många likheter i sin verklighetsuppfattning och att de beskriver liknande mål angående kyrkans praxis.

Verklighetsuppfattningen går ut på att det hos människor uppstår rädslor och svårigheter i och med den nya situation av migration som blivit påtaglig, i såväl Storbritannien som i Sverige. Kyrkan ska i enlighet med sin trosuppfattning, som till stor del bör vara grundad på Bibeln, jobba för att dessa rädslor vänds till förståelse, som i sin tur leder till att migranter och

⁹⁷ Rubrik 2.2.1.

⁹⁸ Swärd och Grenholm 2017, 96.

⁹⁹ Snyder 2012, 213.

etablerade medborgare kan leva tillsammans i samma land, utan att behöva känna rädsla inför den andre. Inga av författarna är emot att respektive land tar emot migranter, utan ser det som något självklart att göra för ett land. Kyrkan har också enligt författarna en migrantsidentitet, då den ofta genom historien sett sig som främling i världen.

Jag ska nu tydliggöra om jag genom uppsatsens analys och diskussion svarat på uppsatsens frågeställningar. Den första frågeställningen, *hur teologerna Susanna Snyder respektive Stefan Swärd och Micael Grenholm analyserar samhällets utmaningar i förhållande till migration och migranter* har besvarats i analysen genom att *samhällets utmaningar* enligt Snyder beror på *fruktans ekologi* och enligt Swärd och Grenholm på den felaktiga bild av verkligheten Sverigedemokraterna förespråkar. Den andra frågeställningen om *hur Susanna Snyder respektive Stefan Swärd och Micael Grenholm anser att kyrkan ska förhålla sig till migration och migranter* besvarades både genom författarnas redogörelse av bibelbruk och genom deras förslag till hur kyrkan kan bemöta utmaningarna i samhället som presenterats. Det sammanfattade budskapet som samtliga författare är överens om i förhållande till den tredje frågeställningen *hur min analys av Snyders respektive Swärds och Grenholms beskrivning kan leda till ett förhållningsätt som förespråkar en befriande teologi och praxis för kyrkan i förhållande till migration och migranter* är att kyrkan ska verka i samhället så att de betryckta och utsatta får upprättelse och kunna leva efter samma villkor som de som har det bättre ställt i ett specifikt land.

Författarna ger ett tydligt perspektiv på bibelbruk, där både texter som förespråkar ett lands mottagande av migranter respektive är restriktiva mot det behandlas. Bibelns sammanfattade budskap är enligt författarna att kyrkan ska tillämpa budskapet så att det leder till en befriande praxis gentemot människor. Genom att ha det perspektivet kan kyrkan landa i att den alltid är kallad till att möta människor med det befriande budskap som evangeliet erbjuder, både i ord och i handling. Genom Snyders viktiga uppmärksammande av de marginaliserade i samhället, bland nyanlända migranter som bland etablerade medborgare, ges förslag till hur kyrkan kan jobba för att finna vägar att möta samtliga människor i de geografiska områdena där utmaningarna kopplade till migrationsfrågorna är som störst. Att påverka samhället genom diakoni och omsorg och att ständigt stå upp för de utsatta, såväl migranter som etablerade medborgare är en praxis som är i enlighet med den teologi som författarnas bibelbruk och kyrkosyn representerar.

Uppsatsens syfte är att *redogöra för en möjlig teologi och praxis som kyrkan kan utgå från när den möter frågor om migration och migranter*. Det jag sammanfattat här kan tjäna som

möjliga tankesätt och tillvägagångssätt att utgå ifrån för kyrkan, när den i olika sammanhang konfronteras med de frågor som rör migration och migranter.

4.3 Förslag på fortsatt forskning

Framtida forskning inom ämnet kan vara hur kyrkan bäst kan bemöta de olika socio-ekonomiska förhållanden som finns i samhället. Faktumet att migranter ofta blir bosatta i områden där redan socio-ekonomiskt utsatta människor bor, gör att kriminalitet lätt ökar bland grupperna av migranter. För kyrkan kan det ses som en utmaning att närma sig frågor om vad som behövs i form av samhällsengagemang och vad som ska överlåtas åt den enskilde individen. Ska kyrkan i detta avseende vara centripetal, så att utgångspunkten primärt bör vara att människor själva ska komma till kyrkan eller ska den vara centrifugal, så att utgångspunkten primärt bör vara att kyrkan når ut till människorna utanför kyrkans verksamhet?

Ett annat område att forska vidare inom är migrationen utifrån ett perspektiv av globaliseringens följder. Teologen Bryant L. Myers redogör för ett perspektiv om globalisering och dess påverkan av samhället i boken *Engaging Globalization* från 2017. I boken lägger han fram det som att migration har pågått alltsedan världens skapades. Utifrån det perspektivet har därmed *globaliseringen* alltid pågått. Den har i den meningen dock gjort det på ett annorlunda sätt under de senaste 200 åren, då den industriella och tekniska revolutionen förändrat samhällsstrukturen och därmed villkoren för människor att förflytta sig mellan olika länder.¹⁰⁰ Frågor att ställa sig kan vara om vår förståelse av dagens migration och globalisering kan fördjupas om vi förstår den utifrån Myers perspektiv och på vilket sätt kyrkans teologi och praxis i sådana fall bör gestalta sig?

¹⁰⁰ Myers 2017, 115–119.

Källförteckning

Tryckta källor

- Campese, Gioacchino. 2012. "The Irruption of Migrants: Theology of Migration in the 21st Century". *Theological Studies* 73, 3-32.
- Groody, Daniel G. och Gioacchino Campese (red.). 2008. *A promised land, a perilous journey; Theological perspectives on migration*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press.
- Demtriades, Theodoros. 2001. *Medvandrararen; Om integration och församling*. Örebro: Nybyggets -kristen samverkans Informationsstab.
- Gustavsson, Agneta. 2009. *Skilda världar – kyrkornas verklighetsbeskrivning av det som brister i det svenska asylsystemet*. Sundbyberg: SKR.
- Myers, Bryant L. 2017. *Engaging globalization; The poor, Christian mission, and our hyperconnected world*. Grand Rapids: Baker Academic.
- Myers, Ched. 2016. *Gud är papperslös; Biblisk tro och rättvisa för invandrare*. Översatt av: Carolina Klintefelt. Varberg: Argument Förlag.
- Nordblom, Tord och Evin demir. 2001. *Andrum i Ucklum*. Göteborg: Församlingsförlaget.
- Pederby, Henrik (red). 1989. *Handbok I flyktingmottagande*. Sveriges frikyrkoråd och Svenska kyrkan.
- Snyder, Susanna. 2012. *Asylum-Seeking, migration and church*. Way Court East: Ashgate publishing.
- Sveriges Kristna Råd. 2007. *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna*. Sundbyberg: SKR.
- Swärd, Stefan och Micael Grenholm. 2016. *Jesus var också flykting; om invandring, främlingsfientlighet och kristen tro*. Handen: Bokförlaget XP Media.
- Thorsten, Prill. 2008. *Global mission on our doorstep; Forced migration and the future of the church*. Münster: Verlagshaus Monsenstein und Vannerdat.
- World Council of Churches. 2013. *The "Other" is my neighbour; Developing an equumenical response to migration*. Geneva: WCC publications.

Internet

- Biografi. 2018. Online: <http://www.stefansward.se/biografi/>.
- Grenholm, Micael. 2017. "Mikael Grenholm ger EU-migranter framtidshopp". *Dagen* 2017-10-20. n.p. Online: <http://www.dagen.se/livsstil/micael-grenholm-ger-eu-migranter-framtidshopp-1.1058884>.
- Groody, Daniel. G. 2011. "Gud vid gränserna – migrationsteologi". *Signum* 1. n.p. Översatt av: Fredrik Heiding. Online: <http://www.signum.se/archive/read.php?id=4181>.
- HPI. 2018. Online: <http://happyplanetindex.org/>.
- Högerpopulism. 2018. Online: <https://sv.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6gerpopulism>.
- Roehampton university. 2018. Online: <http://roehampton.academia.edu/SusannaSnyder>.

Signums artikelarkiv. 2015. Online: <http://signum.se/ur-signums-artikelarkiv-migrationsteologi/>

Västvärlden. 2018. Online: <https://sv.wikipedia.org/wiki/V%C3%A4stv%C3%A4rlden>.